наша свабода

№45 ВЫДАЕЦЦА З 25 ЛЮТАГА 2000 ГОДА

1 ЖНІЎНЯ 2000 года АЎТОРАК

Адрас: 220123, г.Мінск, а/я 103

E-mail: NPSvaboda@irex.minsk.by
http://www.svaboda.com

КОШТ СВАБОДНЫ

стр.6

БЕЛОРУССКОЕ «БИСТРО»

Абаронім незалежнасць нашай дзяржавы

Алег ГРУЗДЗІЛОВІЧ

Фота IREX/ProMedia

У мінулую суботу ў Мінску прайшоў Усебеларускі з'езд, на якім быў прыняты ўсяго адзін дакумент – Акт Незалежнасці. Гэта свайго роду дэкларацыя суверэнітэту краіны як галоўнай умовы існавання ды развіцця чалавека і ўсяго грамадства Беларусі. Таму суверэнітэтам нельга гандляваць ні ў якіх мэтах. Паказальна, што акт прыняты з'ездам, які правялі не апазіцыйныя партыі, тым больш не ўлада, а прадстаўнікі, так бы мовіць, незалежнай грамадскасці. Што разглядаецца як прапанова мець нарэшце і ў нас хоць адну агульную каштоўнасць.

Улады вуснамі міністэрства юстыцыі яшчэ напярэдадні абвесцілі з'езд нічога не вырашаючым сходам грамадзянаў, усе рашэнні якога не будуць мець ніякай юрыдычнай сілы. Паводле вызначанага курсу дзейнічалі і дзяржаўныя СМІ. Прыкладам, БТ такой падзеі не заўважыла ўвогуле, там усе наяўныя творчыя сілы аказаліся кінутымі на жніво і рэкламу чарговага прэзідэнцкага падарунка беларускаму народу – лядовага палаца ў Брэсце. Затое тры асноўныя каналы расійскага тэлебачання чамусьці брэсцкім лёдам не зацікавіліся і асвятлілі вынікі Усебеларускага з'езда. Прычым асвятлілі даволі шырока. НТВ дык зрабіла нават два асобныя рэпартажы, яўна скарэктаваўшы ў другім танальнасць рэпартажу на карысць з'езда. Праўда, расіяне зноў не здолелі адарвацца ад сваіх стэрэатыпаў. Паказваючы бел-чырвонабелы сцяг, яны абавязкова кажуць пра апазіцыю і нацыяналістаў, абавязкова шукаюць праявы антырусказці і не супакойваюцца нават, калі іх не знаходзяць. Удзельнікі з'езда ў падачы расійскіх журналістаў былі тымі, хто "супраць саюза з Расіяй".

Між тым, з'езд задумваўся і яго ўдалося правесці менавіта як акт волевыяўлення прадстаўнікоў народа, як дэманстрацыя прагі беларусаў быць не супраць кагосьці, а за Беларусь. Моц гэтай падзеі ў тым, што, не зважаючы на сімпатыі ці антыпатыі да пэўных палітыкаў і палітычных канцэпцыяў, акрэслены нейкі агульны для ўсіх набор каштоўнасцяў, што складаюць падмурак беларускага светапогляду, усёй будоўлі пад назвай Беларусь. Тое, што асноўным каменем гэтага падмурка з'яўляецца НЕЗАЛЕЖНАСЦЮ, не ёсць вынаходніцтва з'езда, прызналі ягоныя ўдзельнікі. У гэтым сэнсе яны выстройвалі гістарычны ланцужок ад 27 ліпеня 1990 года, калі была прынятая дэкларацыя аб суверэнітэце Беларусі, праз супярэчлівую гісторыю стагоддзя да 25 сакавіка 1918 г. ▶

Працяг на стар. 3

АКТ НЕЗАЛЕЖНАСЦІ БЕЛАРУСІ

Мы, дэлегаты Усебеларускага З'езда, паўнамоцныя прадстаўнікі народа Беларусі,

– усведамляючы адказнасць за будучыню краіны;

– напамінаючы, што Рэспубліка Беларусь з'яўляецца дзяржавай-заснавальніцай Арганізацыі Аб'яднаных Нацыяў;

– грунтуючыся на прынцыпах і нормах міжнароднага і нацыянальнага права,

ЗАЯЎЛЯЕМ:

Беларускі народ мае тысячагадовую гісторыю сваёй дзяржаўнасці: ад Полацкага княства, Вялікага Княства Літоўскага, Беларускай Народнай Рэспублікі да сучаснай Рэспублікі Беларусь. Прынятая Вярхоўным Саветам 27 ліпеня 1990 года Дэкларацыя аб дзяржаўным суверэнітэце сцвярджае яго дзеля галоўнай мэты – свабоднага развіцця і дабрабыту, годнага жыцця кожнага грамадзяніна Беларусі. Яна абвяшчае незалежнасць краіны ў вонкавых дачыненнях, вяршэнства, самастойнасць і паўнату дзяржаўнай улады, дзеючай на падставе правамоцных законаў. Любыя дзеянні супраць суверэнітэту Беларусі і нацыянальнай дзяржаўнасці недапушчальныя і павінны карацца як найцяжэйшае злачынства.

Дзяржаўны суверэнітэт быў замацаваны ў Канстытуцыі, прынятай 15 сакавіка 1994 года. Паводле яе Беларусь увайшла ў свет як нейтральная, мірная і бяз'ядзерная дзяржава.

Незалежнасць Беларусі з'яўляецца набыткам не толькі сённяшняга пакалення, але і нашых продкаў і належыць нашчадкам. Суверэнітэт краіны не можа быць абмежаваны або скасаваны праз рашэнні дзяржаўных асобаў і органаў, нават праз рэферэндум.

Сёння незалежнасць Беларусі знаходзіцца пад пагрозай. Рэальнай небяспекай стаў дагавор аб стварэнні так званай саюзнай дзяржавы з Расіяй, падпісаны 8 снежня 1999 года прадстаўнікамі беларускіх уладаў, чыя легітымнасць не прызнаецца ў большасці краінаў свету. Мы – за добрыя, раўнапраўныя і ўзаемавыгадныя адносіны з усімі краінамі свету, і асабліва з суседзямі: Расіяй, Украінай, Польшчай, Літвой, Латвіяй. Але мы не жадаем станавіцца рэгіёнам іншай дзяржавы. Мы не дазволім ліквідаваць нашу незалежнасць і абмежаваць наш суверэнітэт, знішчыць нашу краіну.

Незалежнасць – гэта натуральнае права ўсяго народа, кожнага грамадзяніна. Толькі яна і толькі дзяржаўны суверэнітэт адкрываюць шлях нашай краіне ў еўрапейскую і міжнародную дэмакратычную супольнасць.

Мы, дэлегаты Усебеларускага З'езда,

СВЕДЧЫМ

Богам і гісторыяй дадзенае нашаму народу права мець сваю незалежную дзяржаву з яе адвечнымі сімваламі – бел-чырвона-белым сцягам і гербам «Пагоня»;

АБВЯШЧАЕМ

дзяржаўны суверэнітэт неад'емнай каштоўнасцю беларускага народа;

ПРЫЗНАЁМ

не маючымі законнай сілы любыя пагадненні і рашэнні, скіраваныя на скасаванне альбо абмежаванне суверэнітэту Беларусі;

ЗАКЛІКАЕМ

усіх грамадзянаў Беларусі і ўсіх суайчыннікаў за мяжой згуртавацца вакол ідэяў Акта Незалежнасці Беларусі, бараніць незалежнасць Айчыны;

парламенты і ўрады дэмакратычных дзяржаваў, міжнародныя арганізацыі і сусветную грамадскасць забяспечыць гарантыі суверэнітэту Рэспублікі Беларусь.

Жыве Беларусь!

Прынята Усебеларускім З'ездам 29 ліпеня 2000 года ў Мінску.

ГАРАЧАЯ ЛІНІЯ

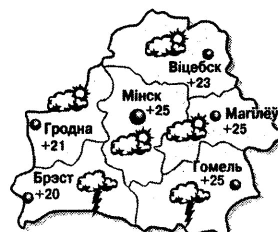
■ **Група «Ітэра» набыла 50 % акцыяў беларускага нафтахімічнага прадпрыемства «Белпак».** Палову акцыяў кантралюе дзяржаўны канцэрн «Белнафтахім», па 25 % належала хімічнаму канцэрну Eastman Chemical і еўрапейскаму падраздзяленню Pepsico. У чэрвені абедзве заходнія кампаніі прадалі групе ўсе свае акцыі. "Ітэра" і яе беларускае падраздзяленне "Ітэра-Бел" ужо распрацавалі для "Белпака" інвестыцыйную праграму на 20 мільёнаў долараў. Яе рэалізацыя дазволіць павялічыць выпуск PET-гранулята да 90 тысяч тонаў у год і болей, у выніку чаго "Ітэра" зможа адмовіцца ад імпарту сыравіны для сваіх заводаў з Паўднёвай Карэі, Малайзіі і Інданезіі.

■ **Па факце смерці былога мэра Санкт-Пецярбурга Анатоля Сабчака ўзбуджаная крымінальная справа.** Пра гэта паведаміў расійскі журналіст Андрэй Каравулаў у эфіры радыёстанцыі «Эха Масквы». Па ягоных словах, крымінальная справа ўзбуджаная па прыкметах злачынства, прадугледжанага першай часткай 105-га артыкула «Забойства з абцяжарваючымі абставінамі», на падставе вынікаў ускрыцця цела А.Сабчака. Як вядома, 20 лютага вядомы палітычны дзеяч 80-90-х гадоў паехаў у Калінінград агітаваць за свайго былога студэнта Уладзіміра Пуціна і там уначы сканаў – нібыта ад інфаркту.

■ **Учора парламент Ізраіля – кнесет – патаемным галасаваннем абраў восьмага прэзідэнта Ізраіля.** Ім стаў кандыдат ад правага блока «Лікуд» Машэ Кацаў. У другім туры галасавання ён перамог свайго саперніка Шымона Перэса. За М.Кацава было пададзена 63 галасы, за Ш.Перэса – 57. Машэ Кацаву 55 гадоў, ён нарадзіўся ў Іране і ў пяцігадовым узросце з бацькамі пераехаў у Ізраіль. Ужо ў 23 гады М.Кацаў упершыню стаў дэпутатам кнесета ад «Лікуда». У розныя часы ён займаў пасады міністраў працы, транспарту і турызму. Дагэтуль за ўсю гісторыю Ізраіля прэзідэнтам краіны ніводнага разу не станавіўся кандыдат ад правых.

■ **Швейцарскія ўлады заблакавалі рахункі ўрада Казахстана ў мясцовых банках на суму каля 100 мільёнаў долараў.** Следчыя ЗША і Швейцарыі падазраюць, што гэтыя рахункі выкарыстоўваліся заходнімі нафтавымі кампаніямі для падкупу высокіх афіцыйных асобаў Казахстана. Частка рахункаў адкрытая на імя прэзідэнта Нурсултана Назарбаева.

НАДВОР'Е НА ЗАЎТРА

Курс наяўнага долара на «чорным рынку» 985

Цяжкі хлеб Рукой Вадзіцеля

Аляксандр ДУБРАВІН

Веру. Ведаю. Усведамляю. Невыносна цяжка кіраваць усёй сельскай гаспадаркай краіны аднаму Чалавеку. Нават такому Волату, як былы Дырэктар саўгаса «Гарадзец». Бо сэрца ў Яго зараз нястомна баліць, а душа пякуча гарыць за хлеб і хлебаробаў. І няма на каго абаперціся.

«Галоўнае – гэта хлеб!», - высунуў Ён на мінулай селектарнай нарадзе геніяльную думку. Высунуў раптоўна, знянацку, і тым самым скалануў да самага донца ўсё нашае грамадства, бо многія з нас да таго дня думалі, што галоўнае – гэта сала або гарэлка, або жанчыны. Ажно не! Галоўнае – гэта хлеб. «Будзе хлеб – будзе ўсё». Можа каторы яшчэ лічыць, што з далярамі ў яго будзе ўсё? А трасцу! Задушыцца без хлеба. «Хлеб – усяму галава», - адкажуць яму нашы калгаснікі на прапанову прадаць булку «чорнага каменнага» і шпурнуць назад, проста ў твар, ягоныя драпежныя даляры...

«Трэба хлеб сабраць, бо ён ужо вырас!» - вось другая скразная тэма нарады. Але ж як гэта зробіш, калі вакол адны прыдуркі, невукі, гультаі ды злодзеі? Аднаго такога Ён амаль злавіў за язык проста ў эфіры. Той пачаў нешта залішне круціць. Казаў, што за адну гадзіну работы камбайн спальвае шэсцьдзесят літраў (!) саляры. І ніхто на той нарадзе не ведаў, колькі на самой справе трэба паліва камбайну. Як памяць людзям адбіла. Зблыталі, мабыць, калгаснае паліва з палівам для ўласных аўтамабіляў. Так і не вырашылі, колькі ж трэба на самой справе. Магчыма, пяцьдзесят дзевяць...

Увогуле, як паказала селектарная нарада, Ён на сённяшні дзень у нашай краіне Едзінственны Паліцік. Бо за чатыры гадзіны абмеркавання (з прамой трансляцыяй па тэле- і радыёканалах) ніхто і слова Яму ўпоперак ўставіць не мог. Толькі дзякавалі. Нешта апазіцыйнае пра зарплату хацеў сказануць старшыня сельскагаспадарчага прафсаюза Ярашук, ды куды там! Уга! Не змог нават тэмбрам перасіліць. Калі іх побач паставіць, ды папрасіць у голас крыкнуць, дык Лукашэнка намнога мацнейшы за Ярашука будзе.

Памятайце, што ніхто яшчэ не любіў і не будзе любіць просты народ адчайней за Аляксандра Рыгоравіча, бо Ён сам пра гэта ўвесь час гаворыць. Таму нам трэба на працягу невераготна цяжкай бітвы за хлеб, якую Ён вядзе ў абсалютнай адзіноце, захоўваць поўны спакой. Горш нам усё адно ўжо не будзе.

Еўрапейская місія прыехала ў Мінск

Рыгор БУЯН

Вечарам 31 ліпеня ў Мінск з афіцыйным візітам прыляцела дэлегацыя Парламенцкай асамблеі Савета Еўропы. Старшыня камітэта па палітычных пытаннях ПА СЕ Тэры Дэвіс, спецыяльны дакладчык па Беларусі Вольфганг Берэндт і дакладчык ад камітэта па правах чалавека і юрыдычных пытаннях Цырыла Свобада прыехалі ў Беларусь на чатыры дні. За гэты час місія плануе сабраць вычарпальную інфармацыю пра тое, як беларускія ўлады рыхтуюцца да правядзення свабодных дэмакратычных выбараў у парламент, запланаваных на 15 кастрычніка.

Каб скласці максімальна поўную і аб'ектыўную карціну ўнутрыпалітычнай сітуацыі на Беларусі, місія ПА СЕ распрацавала надзвычай шчыльны графік сустрэчаў як з афіцыйнымі ўладамі, так і з апазіцыяй. «Тройка» паспрабуе вызначыць пазіцыю правячых колаў пад час сустрэчаў з прэм'ер-міністрам Уладзімірам Ярмошыным, старшынёй палаты прадстаўнікоў Анатолем Малафеевым, кіраўніком знешнепалітычнага ведамства Уралам Латыпавым, старшынёй Цэнтрвыбаркама Лідзіяй Ярмошынай ды з першым намеснікам кіраўніка прэзідэнцкай адміністрацыі Уладзімірам Замяталіным.

Адносіны апазіцыі на выбарчай кампаніі місія ПА СЕ высветліць падчас наведвання Кансультатыўнага савета апазіцыйных палітычных партыяў, сустрэчаў з дэпутатамі Вярхоўнага Савета 13-га склікання, разагнанага ў 1996 годзе, з асобнымі палітыкамі – Міхаілам Чыгіром, Міколам Статкевічам, Станіславам Шушкевічам, Анатолем Лябедзькам. У планах «тройкі ПА СЕ» – сустрэчы з журналістамі, прафсаюзамі і прадстаўнікамі «трэцяга сектара». Дэлегацыя выказала жаданне наведаць дэпутатаў ВС Андрэя Клімава і Уладзіміра Кудзінава, якія знаходзяцца за кратамі.

Завершыцца місія сустрэчай з КНГ АБСЕ і Каардынацыйным камітэтам па няўрадавым назіранні за выбарамі, які ўзначальвае Мечыслаў Грыб, а таксама з амбасадарамі краінаў-удзельніцаў Савета Еўропы.

Па выніках чатырохдзённай працы ў Мінску «тройка» падрыхтуе аналіз унутрыпалітычнай сітуацыі ў краіне, на падставе якога Савет Еўропы прыме канчатковае рашэнне: ці варта накіроўваць міжнародных назіральнікаў на восеньскія выбары. Адсутнасць міжнародных наглядальнікаў на выбарах прывядзе да непрызнання цывілізаваным светам новага парламента.

Даведка. Статус спецыяльна запрошанага ў ПА СЕ беларускі парламент атрымаў 16 верасня 1992 года. Пасля канстытуцыйнага рэферэндуму ў лістападзе 1996 года ПА СЕ прыпыніла статус спецыяльна запрошанага ў студзені 1997 года. У студзені 2000 года Асамблея пацвердзіла ўласнае рашэнне трохгадовай даўнасці аб прыпыненні статусу спецыяльна запрошанага. ■

Дыфтэрыя пайшла ў наступ

Вольга АНЦЫПОВІЧ

Па інфармацыі намесніка галоўнага ўрача Рэспубліканскага цэнтра гігіены і эпідэміялогіі Людмілы Мосінай, па стане на канец ліпеня ад дыфтэрыі (вострае інфекцыйнае захворванне, якое перадаецца паветрана-кропельным шляхам) у Беларусі памерла ўжо два чалавекі. Смяротныя выпадкі зафіксаваны ў Мінску і Магілёўскай вобласці.

У параўнанні з адпаведным перыядам мінулага года, колькасць захворванняў дыфтэрыяй у Беларусі павялічылася ў дзевяць разоў, нягледзячы на правядзенне некалькі гадоў таму кампаніі па масавай вакцынацыі насельніцтва. Цяпер у сталіцы зафіксавана семнаццаць выпадкаў захворвання дыфтэрыяй (летась – толькі два).

Як адзначае Людміла Мосіна, пра эпідэмію дыфтэрыі ў Беларусі пакуль казаць не прыходзіцца, але сітуацыя надзвычай складаная. Асаблівую занепакоенасць выклікае ў медыкаў асяроддзе прыватных прадпрымальнікаў, якія возяць тавары з-за мяжы, — так званых "чаўнакоў", дзе інфекцыйныя захворванні распаўсюджваюцца з вялікай хуткасцю, улічваючы поўную бескантрольнасць за прафілактычнымі мерамі. Менавіта тут у бліжэйшы час чакаецца ўспышка дыфтэрыі. ■

ФОТАФАКТ

Фота IREX/ProMedia

Жніво пачалося з абвінавачванняў

Юрась ХМЯЛЬНІЦКІ

Традыцыйнай селектарнай нарадай у прысутнасці ўсяго палітычнага бамонду Аляксандр Лукашэнка даў у мінулы чацвер старт сёлетняму жніву. Бітва за ўраджай пачалася...

«Голаду не будзе», - заявіў А.Лукашэнка, падкрэсліўшы, што такога добрага ўраджаю, як сёлета, рэспубліка не бачыла апошнія тры гады. Міністэрства сельскай гаспадаркі прагназуе, што рэспубліка атрымае 5,5 мільёнаў тонаў збожжа – гэта на два мільёны больш, чым летась. Аднак А.Лукашэнка такі прагноз назваў заніжаным і запатрабаваў сабраць не меней за 6 мільёнаў тон. Калі верыць новаму міністру сельскай гаспадаркі і харчавання Вадзіму Папову, то ўжо 200 тысяч гектараў палеткаў убрана. Засталося ўбраць астатняе. Аднак у цяперашніх эканамічных умовах гэтая задача надзвычай складаная. Без дапамогі дзяржавы сельская гаспадарка са жнівом не справіцца. І кіраўніцтва рэспублікі спрабуе дапамагчы вёсцы: па лізінгу АПК атрымаў 900 новых трактараў, з дзяржаўнага рэзерву выдзеленыя 20 тысяч тонаў дызельнага паліва і 10 тысяч тонаў бензіну на пачатак жніва. Што з гэтага атрымаецца — пакажа час.

Справы вясковыя — па завядзёнцы — Аляксандр Лукашэнка ўвязаў з палітыкай. Ён дужа абураўся тым, што напярэдадні парламенцкіх і прэзідэнцкіх выбараў 2001 года актывізаваліся ўнутраныя і знешнія ворагі — апазіцыя і Захад. Менавіта яны, як прагучала на нарадзе, нібыта распаўсюджваюць чуткі і палохаюць жыхароў Беларусі голадам. Таму А.Лукашэнка ўсенародна вымушаны быў самазаспакоіць сябе і сваё акружэнне: голаду не будзе.

Не абышлося на нарадзе без рэзкіх выпадаў на адрас яшчэ аднаго спрадвечнага ворага – прафсаюзаў. Дасталося на нарадзе і старшыні галіновага прафсаюза работнікаў АПК Аляксандру Ярашуку, і кіраўніку Федэрацыі прафсаюзаў Уладзіміру Ганчарыку. Кіраўнік Беларусі паспрабаваў давесці А.Ярашуку, што ягоны прафсаюз памыляецца ў ацэнцы сітуацыі на вёсцы. І што на самой справе ніякага ціску на прафсаюзы ўлады не аказваюць. Давялося А.Ярашуку публічна абвергнуць апошні тэзіс Аляксандра Лукашэнкі. І за прыкладам далёка хадзіць не прыйшлося: улады зрабілі ўсё магчымае, каб прымусіць дэлегатаў нядаўняга з'езда прафсаюза АПК абраць старшынёй прафсаюза былога міністра сельскай гаспадаркі Юрыя Мароза. Праўда, няўдала.

Старшыню ФПБ Уладзіміра Ганчарыка ды іншых прафсаюзных кіраўнікоў А.Лукашэнка абвінаваціў у ганьбаванні добрага імя цяперашняга рэжыму. Яны, на думку кіраўніка дзяржавы, дыскрэдытуюць праводзімую на Беларусі эканамічную палітыку, а самі займаюцца фінансавымі махлярствамі ■

Супраць знікнення людзей

Юрась ХМЯЛЬНІЦКІ

Мінскія ўлады далі дазвол кіраўніку Цэнтра па правах чалавека Веры Страмкоўскай на правядзенне пікета ў знак пратэсту супраць знікнення людзей. Пікет пройдзе ў Мінску 3 жніўня. Праўда, замест плошчы Калініна ўдзельнікам акцыі прыйдзецца выказваць свой пратэст на плошчы Бангалор з 11 да 14 гадзінаў. Асабістую ініцыятыву адваката падтрымалі праваахоўныя арганізацыі "Прававая дапамога насельніцтву" і "Вясна-96".

Вера Страмкоўская, якая летась двойчы атрымлівала міжнародныя ўзнагароды ў галіне правоў чалавека, мяркуе запрасіць на акцыю родных і блізкіх бясследна знікшых: былога міністра ўнутраных справаў Юрыя Захаранкі, пра якога нічога невядома з мінулай вясны; аднаго з лідэраў апазіцыі Віктара Ганчара і прадпрымальніка Анатоля Красоўскага, сляды якіх згубленыя 16 верасня мінулага года; аператара ОРТ Дзмітрыя Завадскага, які прапаў 7 ліпеня ў аэрапорце "Мінск-2". ■

АГП канчаткова адмовілася ад выбараў

Аляксей СТАЎСКІ

Канчатковае рашэнне аб няўдзеле ў "восеньскім выбарчым фарсе" прыняла на апошнім паседжанні палітсавета Аб'яднаная грамадзянская партыя. Пасля працяглай дыскусіі толькі трое з дваццаці чатырох сяброў палітсавета выказаліся супраць такой адназначнай рэзалюцыі. На думку старшыні АГП Анатоля Лябедзькі, калі якая-небудзь з партыяў, што ўваходзяць у апазіцыйную кааліцыю, прыме рашэнне ўдзельнічаць у выбарах у палату, то яна мусіць узяць на сябе адказнасць за верагодны развал гэтай самай кааліцыі.

Акрамя пытання выбараў, на палітсавеце была пададзеная ініцыятыва даць Вярхоўнаму Савету 13-га склікання на разгляд Акт Незалежнасці, прынятым на Усебеларускім з'ездзе 29 ліпеня. Гэта, на думку сяброў палітсавета АГП, "надасць гэтаму дакументу сапраўдную юрыдычную сілу". ■

Настаўнікі патрабуюць вярнуць грошы

Юрась ВЯЧКА

Старшыня рэспубліканскага прафсаюза работнікаў адукацыі і навукі Тамара Чобатава запатрабавала ад кіраўніка Савета міністраў пагасіць запазычанасць перад настаўнікамі. У лісце, накіраваным на імя Уладзіміра Ярмошына, гаворыцца, што рашэнне Нацыянальнага савета па працоўных і сацыяльных пытаннях разлічыцца з настаўнікамі да 20 ліпеня не выкананае. Між тым, дзяржава завінавацілася настаўнікам (па стане на 21 ліпеня) 3 мільярды 512 мільёнаў рублёў: гэта 1 мільярд 52 мільёны чэрвеньскай зарплаты і 2 мільярды 496,3 мільёна адпускных за ліпень.

Нягледзячы на летнія канікулы, многія настаўнікі вымушаныя працаваць – бо жыць неяк трэба. А грошай на адпачынак і аздараўленне няма. У вачах настаўніцтва дзяржава канчаткова страчвае свой сацыяльны статус. ■

Паліць дзе заўгодна будзе нельга

Кірэй МАНУЙЛАЎ

Па ініцыятыве міністэрства аховы здароўя Савет міністраў рыхтуе пастанову аб абмежаванні рэкламы тытунёвых вырабаў і палення ў грамадскіх месцах.

У міністэрстве аховы здароўя прыводзяць такую лічбу: у Беларусі паляць 47% насельніцтва. Па даследаваннях міжнародных медычных арганізацыяў, паленне ў 10 разоў больш небяспечнае для жыцця, чымсьці дарожна-транспартныя здарэнні.

Мяркуецца, што пастановай будзе забароненая як адкрытая (ролікі на тэлебачанні, рэкламныя шчыты на вуліцах), так і прыхаваная (разнастайныя розыгрышы прызоў, што праводзяцца тытунёвымі кампаніямі) рэклама цыгарэтаў. Разам з тым, будзе забароненае паленне ў наземным і паветраным транспарце, вакзалах, школах, у памяшканнях, дзе праводзяцца масавыя мерапрыемствы.

Не выключана, што ў гэты спіс патрапяць нават рэстараны і бары. Дарэчы, у Фінляндыі, дзе самыя жорсткія ў Еўропе правілы супраць палення, гэта зроблена. Можна паліць толькі ў тых тамтэйшых рэстаранах, кавярнях і начных клубах, дзе стаяць вентыляцыйныя сістэмы, якія не даюць дыму прасочвацца на працоўныя месцы і кухні. Але не ўсе, асабліва дробныя бары, могуць купіць такія дарагія вентыляцыі, а таму наракаюць, што забарона паліць адпудзіць кліентаў. Фінскія ўлады плануюць забараніць паленне на агульных балконах шматкватэрных дамоў.

Магчыма, што ўрадавая пастанова прадугледзіць і штрафныя санкцыі. У міністэрстве аховы здароўя гавораць, што гэта можа быць грашовае спагнанне ад 10 да 50 мінімальных заробкаў як з саміх курцоў, так і з адміністрацыяў тых установаў, дзе антытытунёвыя правілы не будуць выконвацца належным чынам. ■

Абаронім незалежнасць нашай дзяржавы

Заканчэнне. Пачатак на стар. 1

З гэтага дня абвяшчэння БНР і далей у часы ВКЛ, у глыбіню вякоў, калі на тэрыторыі сучаснай Беларусі ўзніклі першыя дзяржаўныя ўтварэнні. Дзякуй Богу, з'езд не стаў гістарычнай канферэнцыяй ці сходам ветэранаў Аршанскай ды іншых слаўных перамогаў над знешнімі ворагамі. Спыніліся на тым, што пакуль народ Беларусі змагаўся за незалежнасць, ён заставаўся народам, што незалежнасць – здабытак не толькі сённяшніх пакаленняў беларусаў, але таксама і мінулых, а галоўнае, будучых, і таму нікому не дадзена распараджацца гэтай каштоўнасцю як таварам. Шмат і грунтоўна казалі пра сённяшні цяжкі для беларускасці час, пра тое, што ўлады не дапамагаюць ратаваць мову, што на ўскрайку прагрэсу апынулася эканоміка, што маючыя ўладу палітыкі, каб захавацца, гатовыя прынесці ў закланне суверэнітэт краіны. Адсюль лагічным выглядала рашэнне з'езда заявіць, што ніякі дзяржаўны орган нават праз рэферэндум не ў праве ні з кім заключаць саюзы, якія б пазбавілі Беларусь яе незалежнасці.

Гэты прынцып быў абвешчаны ад імя прадстаўнікоў беларускага народа. Але хто ж яны такія, гэтыя прадстаўнікі, што з'ехаліся ў Мінск у мінулую суботу і якіх улады ўжо паспяшылі абвесціць самазванцамі (гэтак кажуць прадстаўнікі ўлады, стрыжань якой з ліпеня мінулага года ў большасці свету лічыцца нелегітымным)? Вось крыху статыстыкі. Усяго на з'езд былі вылучаныя ад працоўных калектываў, сходаў жыхароў, палітычных партыяў і грамадскіх арганізацыяў 1.452 дэлегаты, з іх у з'ездзе ўдзел прынялі 1.350.(Заўважу пры гэтым, што аргкамітэт не ствараў перашкодаў да вылучэння, аднак кваціраваў колькасць прадстаўнікоў. І яшчэ важны момант – у працэсе падрыхтоўкі з'езда ўлады хутчэй перашкаджалі, чым дапамагалі, але варта адзначыць, што перашкодаў непасрэдна ў мінулую суботу не чынілася). З усіх дэлегатаў ад Мінска на з'езд прыбыло 568 і ад кожнай вобласці – ад 104 да 166 пасланцоў. Мандатная камісія з'езда абвесціла, што былі прадстаўленыя 102 з 117 раёнаў Беларусі (да ведама, у лукашэнкаўскім Нацыянальным сходзе не прадстаўленыя больш за палову выбарчых акругаў, аднак прадстаўніцтва ад раёнаў адпаведнае з'езду). Інфармацыя пра тое, як прадстаўленыя палітычныя партыі на з'ездзе, не гучала, і, здаецца, спецыяльна такі ўлік не вёўся. Партыі ўвогуле не дамінавалі на з'ездзе, і нават партыйныя лідэры на ім не выступалі. Кіравалі з'ездам і натхнялі прысутных з прэзідыума вядомыя дзеячы культуры і навукі – паэт Генадзь Бураўкін, паэт Ніл Гілевіч, акадэмік Радзім Гарэцкі, вядомы гісторык Анатоль Грыцкевіч , паэт Рыгор Барадулін. Больщасць з іх выступіла з дакладамі, а таксама з прамовамі звярнуліся старшыня БХК Тацяна Процька, экс-прэм'ер Міхаіл Чыгір, кіраўнік "Гарадзенскай ініцыятывы" Сямён Домаш, намеснік старшыні "Грамады" Аляксей Кароль. Таксама былі зачытаныя прывітанні да з'езда ад Васіля Быкава, Сямёна Шарэцкага, Івонкі Сурвілы і асобнае пасланне Зянона Пазьняка. Усе гэтыя пасланні дэлегаты ўспрымалі як знакавыя і адказвалі на іх ўставаннем ды авацыямі. Гэтак жа было сустрэтае і адмысловае пасланне чэшскага прэзідэнта Вацлава Гавела, які вітаў дэлегатаў як пасланцоў народа, што адстойвае дэмакратычныя каштоўнасці. На з'ездзе, дарэчы, прысутнічалі шмат хто з замежных дыпламатаў і нават кіраўнікоў місіяў – амбасадар Францыі Бернар Фасье, часовы павераны Чэхіі Алеш Фойцік, пасол Польшчы Марыюш Машкевіч, амбасадар Украіны Анатоль Дронь і іншыя дыпламаты. Гэта безумоўна сведчыць пра тое, што замежнікі не абмяжоўваюць сябе зваротамі толькі да палітыкаў, а хочуць пачуць і голас народа. Магчыма, яны ідэнтыфікавалі прамовы прадстаўнікоў нацыянальна свядомай эліты Беларусі з галасам народа і нават зрабілі выснову, што большасць жыхароў гэтай краіны мысляць і дзейнічаюць па-еўрапейску і хочуць жыць у сяброўстве з усімі суседзямі па еўрапейскім доме. Але галоўнае, каб паразумеліся паміж сабой мы, беларусы. Усебеларускі з'езд пры ўсёй умоўнасці ягонай усебеларускасці такі шанец дае. Выкарыстаем?

Сацыял-дэмакраты разважаюць наконт выбараў

Аляксей ШЫДЛОЎСКІ

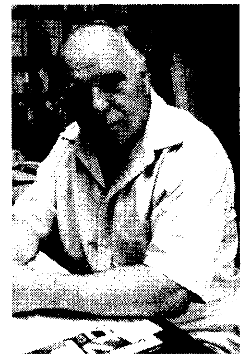
Цэнтральны камітэт Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Народная Грамада), які праводзіў 30 ліпеня сваё чарговае пасяджэнне, першым пунктам ухваліў усе рашэнні і рэзалюцыі Усебеларускага з'езда за незалежнасць.

Найбольш гарачая дыскусія разгарэлася па пытанні восеньскіх выбараў у палату. Гучалі самыя розныя меркаванні, але канчатковая рэзалюцыя ўсё ж засталася пакуль што ў межах рашэнняў, прынятых на Кангрэсе дэмакратычных сілаў, – партыя цэнтралізавана не будзе ўдзельнічаць у выбарах. Аднак не выключана, што да пятага верасня пройдзе другая сесія чацвёртага з'езда БСДП (НГ), на якой можа быць прынятае рашэнне аб удзеле ў выбарах.

ЦК вырашыў: ён не можа забараніць асобным сябрам партыі вылучацца на выбарах асабіста або ад працоўных калектываў.

Абрабавалі "Бацькаўшчыну"

Рыгор БУЯН

У ноч з 23 на 24 ліпеня невядомыя злачынцы абрабавалі офіс Згуртавання беларусаў свету «Бацькаўшчына», які знаходзіцца на вуліцы Рэвалюцыйная, 15 у самым цэнтры Мінска. Узламаўшы ўваходныя дзверы, злодзеі ўкралі камп'ютэрны блок з інфармацыйнай базай за 10 гадоў існавання «Бацькаўшчыны», з адрасамі і тэлефонамі беларусаў усяго свету. Злачынцы знеслі таксама новы лазерны прынтар і тэлефон-факс. Між тым, невядомыя па невытлумачальных прычынах не пакапаліся на камп'ютэрны манітор, ксеракс, друкарскую машынку і нават не ўзламалі сейф.

Прэзідэнт «Бацькаўшчыны» акадэмік Радзім Гарэцкі сказаў карэспандэнту НАШАЙ СВАБОДЫ, што найбольшае шкадаванне выклікала знікненне інфармацыйнай базы, найперш адрасоў ды тэлефонаў беларускай дыяспары, адныясць якія будзе надзвычай складана: не ўся выкрадзеная інфармацыя дубліравалася на дыскеты. Больш за тое, злачынства адбылося напярэдадні восеньскай сесіі Міжнароднага кангрэса беларусістаў, што стане надзвычайнай перашкодай пры падрыхтоўцы форуму.

Радзім Гарэцкі адмовіўся вылучаць нейкія версіі злачынства. Што гэта: звычайны крымінал ці мэтаскіраваная і загадзя спланаваная акцыя? Беручы пад увагу той факт, што за апошнія тры месяцы – гэта трэцяе па ліку вядомае рабаўніцтва грамадскіх арганізацыяў, - напрошваецца выснова пра невыпадковасць крадзяжу. У траўні невядомыя злачынцы «пачысцілі» штаб-кватэры праваахоўных арганізацыяў «Прававая дапамога насельніцтву» і Цэнтра па правах чалавека.

АДУКАЦЫЯ

Універсітэт павіс у паветры

Рыгор БУЯН

28 ліпеня кіраўнікі трох грамадскіх аб'яднанняў мелі гутарку з міністрам адукацыі Васілём Стражавым наконт адкрыцця Беларускага Нацыянальнага універсітэта, ідэя якога вітае ў грамадстве каля трох гадоў. Такое даручэнне чыноўніку даў новы віцэ-прэм'ер Міхаіл Дзямчук.

Неабходнасць абмеркавання праблемы першага ў рэспубліцы нацыянальнага універсітэта, дзе б усе вучэбныя дысцыпліны выкладаліся толькі па-беларуску, наспела даўно. Дзеля адкрыцця БНУ створаны перадумовы: ініцыятары сабралі каля 30 тысяч подпісаў у падтрымку стварэння універсітэта; вядучымі беларускімі навукоўцамі распрацаваныя канцэпцыя БНУ і праект Статута; няма праблемаў і з выкладчыцкімі кадрамі. Старшыня Таварыства беларускай мовы Алег Трусаў, прэзідэнт Згуртавання беларусаў свету "Бацькаўшчына" Радзім Гарэцкі ды кіраўнік Таварыства беларускай школы Алесь Лозка ў лісце да кіраўнікоў краіны пісалі: "Мы лічым, што Беларусь як многанацыянальная краіна, дзе карэнная нацыя складае выключную большыню ад усяго жыхарства – 81,7%, а 85,6% лічаць беларускую мову сваёй роднай (паводле вынікаў апошняга перапісу насельніцтва), мае права мець сваю нацыянальную (менавіта беларускамоўную!) сістэму адукацыі".

Па словах старшыні ЗБС "Бацькаўшчына" Радзіма Гарэцкага, сустрэча з міністрам адукацыі праходзіла ў добразычлівай атмасферы. Але гэтая добразычлівасць не перашкодзіла Васілю Стражаву зрабіць заяву пра немагчымасць адкрыцця БНУ па тэхнічных прычынах: патрэбны будынак для універсітэта і так далей. Міністр настойваў на тым, што напачатку трэба пашыраць плыню беларусізацыі ва ўжо існуючых ВНУ, і толькі пры дасягненні гэтай мэты думаць пра адкрыццё Нацыянальнага універсітэта.

Радзім Гарэцкі, Алег Трусаў ды Алесь Лозка настойвалі на тым, што трэба неадкладна ствараць БНУ ці хоць бы весці паралельную работу па стварэнні адзінай беларускамоўнай альма матэр і пашырэнні беларусізацыі.

Фактычна праблема стварэння Нацыянальнага універсітэта павісла ў паветры. Ва ўсякім выпадку міністэрства адукацыі спяшацца не збіраецца. У сваю чаргу ініцыятары БНУ маюць намер дабіцца адкрыцця універсітэта, няхай пакуль і невялікага, з наступнага навучальнага года.

Міністр Васіль Стражаў «у міліметры ад рашэння»

Развіваць у вузах двухмоўе, а не ствараць Беларускі Нацыянальны універсітэт

Ян ДЗЯМІДАЎ

Больш за 30 працэнтаў школьнікаў навучаюцца цяпер на беларускай мове, паведаміў на прэс-канферэнцыі міністр адукацыі Беларусі Васіль Стражаў. Але ён не бачыць неабходнасці ў стварэнні ў краіне Нацыянальнага універсітэта.

Трэцяе тысячагоддзе беларуская сістэма адукацыі сустрэне дзвюма пікавымі велічынямі – у наступным годзе будуць зафіксаваныя максімальныя за апошнія гады колькасці выпускнікоў сярэдніх школаў (94 тысячы) ды першакласнікаў (110 тысяч). Потым дэмаграфічныя фактары прывядуць да значнага зьмяншэння колькасці навучэнцаў, але на працягу пяцігодкі лічбы будуць заставацца стабільнымі, сказаў міністр адукацыі.

Ён адмовіўся адказаць на пытанне, колькі першакласнікаў у гэтым верасні пойдуць у беларускія класы – маўляў, усё залежыць ад волі бацькоў. Пакуль жа трэцяя частка школьнікаў усіх узростаў атрымлівае адукацыю па-беларуску. Дзе ж яны змогуць атрымаць беларускамоўную вышэйшую адукацыю? Гэтым пытаннем заклапочаныя прадстаўнікі грамадскіх арганізацыяў Беларусі. Васіль Стражаў заявіў журналістам: "Ведаеце — гэта мая думка і асабістая, і як афіцыйнай асобы – гэтае супрацьстаянне, гэта значыць, што быццам бы ў нас не нацыянальная вышэйшая школа. Гэта смешна. А якая яна ў нас?" – рытарычна запытаў ён.

Васіль Стражаў упэўнены, што трэба ісці іншым шляхам: ствараць у вышэйшых навучальных установах дзве плыні – беларускамоўную ды рускамоўную. "Мы ўжо ў міліметры ад гэтага рашэння", — дадаў міністр адукацыі.

Ён таксама паведаміў, што ў гэтым годзе колькасць студэнтаў у Беларусі ўпершыню перавысіць 300 тысяч чалавек, што ёсць перадавы еўрапейскі паказчык. Таксама спадар Стражаў паабяцаў паменшыць да нармальнага еўрапейскага ўзроўню нагрузку на школьнікаў у 2002 годзе. Да гэтага ж часу вырашана адкласці ўвядзенне ў сярэдніх школах 10-бальнай сістэмы адзнакаў.

Агенцтва "Ю.С.Ньюс"

За 6 месяцаў – страты як на вайне

Кірыла ПАЗЬНЯК

Як паведамілі ў Рэспубліканскім таварыстве выратавання на водах, за першае паўгоддзе гэтага года ў Беларусі бяды ў воднай стыхіі зазналі 1.584 чалавекі, з іх 351 дзіця. Не ўдалося выратаваць трацціну – 534 небаракі-плыўцы, у тым ліку 43 малыя. Трагічная статыстыка па абласцях такая: Брэсцкая вобласць – 95 тапельцаў, Віцебская – 98, Гомельская – 81, Гродзенская – 63, Мінская – 97, Магілёўская – 53, у Мінску – 47. Калі лідэрства па колькасці смерцяў на вадзе на Віцебшчыне (край азёраў) і Міншчыне (менавіта сюды прыязджаюць купацца сталічныя жыхары, бо мінскія вадаёмы спрэс забруджаныя) традыцыйнае, то Берасцейшчына апынулася на трэцім месцы нечакана.

Тым не менш, у параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года, сёлета ахвяраў меней — відаць, таму што надвор'е халаднейшае. Летась за першыя 6 месяцаў патанулі 843 чалавекі. Тады толькі ў чэрвені былі зафіксаваныя 542 трагічныя выпадкі.

Асноўная прычына смяротных здарэнняў на вадзе – баўленне часу ў забароненых для купання месцах. Нездарма на рэках і азёрах, дзе ёсць спецыяльныя выратавальныя станцыі (усяго іх па краіне 61), сёлета загінулі толькі 2 чалавекі. Прычым нават там купацца бяспечней за ўсё з 9 да 21 гадзіны. Менавіта гэтай парой сутак выратавальнікі, мяняючыся праз кожныя дзве гадзіны, наглядаюць за воднай акваторыяй.

Другая прычына, чаму людзі патанаюць, — злоўжыванне алкаголем. П'янымі ў вадзе гіне 60% тапельцаў.

● Рака заўжды хавае небяспеку

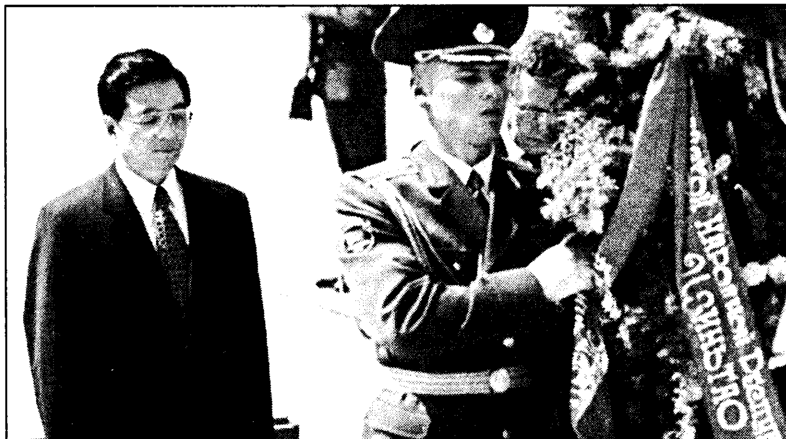
ЛУКАШЕНКО ПОЧУВСТВОВАЛ РУКУ ПЕКИНА

Роман ЯКОВЛЕВСКИЙ

Прошедшему на минувшей неделе трехдневному официальному визиту в Минск заместителя председателя КНР Ху Цзиньтао руководство Беларуси придало исключительно большое значение. На фоне продолжающейся внешнеполитической изоляции на Западе, в которую это руководство само себя загнало, активно развивающиеся отношения с великим Китаем становятся жизненно важными для режима.

Пекин, в свою очередь, не прочь воспользоваться таким отношением к себе со стороны Минска для укрепления связей с Москвой, которая намерена создать с союзной Беларусью единое государство. А. Лукашенко не скрывал, что темой прошедших закрытых переговоров были и намерения создать ось « Пекин-Москва- Минск- Западная Европа». То есть способствовать проникновению Китая в Европу через Беларусь. Правда, такая амбициозность лидера Беларуси как-то трудно согласуется с существующим отношением к нему в европейских столицах. Поэтому желание Лукашенко стать проводником Китая в Европу больше напоминает преданность албанцев Мао Цзэдуну во времена правления Энвера Ходжи. Видимо, совсем обалдев от происходившего, освещавшая визит девушка-корреспондент, сравнивая торжественность приема на улице Карла Маркса высокого гостя, «срезонировала» по воскресному ТВ – оказывается, по ее словам, в прошлом году так же пышно как и в Минске, в Париже президент Жак Ширак принимал Мао Цзэдуна. На следующий день глупость вновь была повторена на телеэкране. То, что великий кормчий покинул наш мир еще в 70-е годы, «чайке» телевидения рассказать начальники не успели. Ничего, с кем не бывает. Тем более, когда новое телеруководство еще принимает поздравления.

Но есть области сотрудничества и взаимопонимания между Пекином и Минском, которые заслуживают серьезного внимания. В первую очередь это динамично развивающееся военно-техническое сотрудничество. Китай, к примеру, интересуют технологии бывшего советского ВПК, которые в достаточной степени присутствуют на белорусских предприятиях. Именно таким предприятиям глава китайской делегации уделил достойное внимание. Обе стороны почему-то стараются не говорить публично, к примеру, о китайских гражданах, которые обучаются в военных заведениях Беларуси. Были подписаны документы о закупке в Беларуси некоторых видов продукции приборостроительной промышленности, а также партии колесных тягачей, на которых можно разместить мобильные ракетные комплексы. По белорусским масштабам китайцы произвели приличный объем закупок. Весьма интересна и перспективна для Китая продукция, которая производится по совместным белорусско-российским оборонным государственным заказам.

Жизненно важным для Беларуси является и такое направление, как экспорт калийных удобрений на китайский рынок. Его емкость составляет 5 млн. тонн. Полтора миллиона поставляется белорусами, а с россиянами три миллиона тонн удобрений. Так что китайский рынок может помочь преодолеть трудности в экспорте калийных удобрений, которые существуют из-за квот. Большие надежды Минск возлагает на сбыт своей сельхозтехники. Представляется вероятным, что ради каких-то политических выгод, по некоторым другим причинам, Пекин может пойти на закупку у белорусских производителей такой техники, которую трудно продать на других рынках. Ведь достигли же договоренности во время визита о предоставлении безвозмездной помощи, как было сказано, белорусскому правительству. По неофициальной информации, которую распространяли некоторые чиновники, обещана была поддержка А. Лукашенко и во время его пребывания в Нью-Йорке, где в начале сентября состоится «саммит тысячелетия» стран-членов ООН. Правда, сам высокий китайский гость так ничего публично не сказал, избежав всяческих контактов с журналистами.

Некоторые чиновники говорят, что одним из результатов визита Ху Цзиньтао может стать закрытие в Минске Тайбэйской торговой миссии, которая была открыта во время правления А. Лукашенко. Ее работу патронировал бывший глава президентской администрации и вице-премьер Леонид Синицын. Будучи под впечатлениями от сказок об азиатских тиграх, которые ему рассказывал один якобы знавший их молодой политик-публицист, А. Лукашенко очень рассчитывал на финансовую помощь Тайваня. Но обещанных миллиардных инвестиций и кредитов Тайвань так и не дал Беларуси. По каким причинам не получилось грандиозное сотрудничество, никто объяснять не стал. Стоит отметить, что, сделав сказочника дипломатом, А. Лукашенко теперь, вопреки реальности, слушает его байки о растущем белорусском экспорте в США.

В совместном белорусско-китайском заявлении, которое было принято по итогам визита заместителя председателя КНР, Минск вновь подтвердил свои обязательства перед Пекином, что не будет устанавливать с Тайванем официальных отношений в любой форме. Но у Пекина и такого рода миссии, как Тайбэйская в Минске, вызывают аллергию. Понятно, что для А. Лукашенко, которого вновь пригласили посетить Китай, испытывать восточное терпение ни к чему.

Большой поддержкой политики А. Лукашенко стало заявление о том, что китайская сторона выступает против вмешательства во внутренние дела Беларуси «под любым предлогом». Впрочем, в одном из документов «шанхайской пятерки» с подписью Б. Ельцина зафиксировано положение, согласно которому права человека могут быть внутренним делом государства. А это противоречит верховенству международного права над национальным законодательством, которое официально было подтверждено и Москвой, и Минском.

Рэдакцыя прапануўвае сваім падпісчыкам аформіць падпіску праз аддзяленні «Беларусбанка».

Для афармлення падпіскі адпаведную квітанцыю (гл. ніжэй) трэба выразаць нажніцамі. Адначасова ў квітанцыі тэрмін, на які афармляеце падпіску, прозвішча падпісчыка і паштовы адрас, на які дастаўляць газету.

Кошт падпіскі на адзін месяц 675 руб. Калі вы жадаеце падпісацца на больш тэрмін, то павялічце суму ў адпаведную колькасць разоў.

КВІТАНЦЫЯ ДЛЯ «БЕЛАРУСБАНКА»

Форма № ПД-5

ИЗВЕЩЕНИЕ

УНН 101562750 Редакция газеты «Наша СВАБОДА»
получатель платежа
Отделение «Центральное» ОАО «Белбизнесбанк»
г.Минск, код 493; Минск, пл.Свободы, 17
наименование банка

Счет получателя 3012205160015 Лицевой счет

(фамилия,имя,отчество)

(адрес)

На 2000 год по месяцам:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

За подписку на газету «Наша СВАБОДА» Сумма

Пеня
Всего

Кассир Плательщик

УНН 101562750 Редакция газеты «Наша СВАБОДА»
получатель платежа
Отделение «Центральное» ОАО «Белбизнесбанк»
г.Минск, код 493; Минск, пл.Свободы, 17
наименование банка

Счет получателя 3012205160015 Лицевой счет

(фамилия,имя,отчество, адрес)

На 2000 год по месяцам:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

КВИТАНЦИЯ

За подписку на газету «Наша СВАБОДА» Сумма

Пеня
Всего

Кассир Плательщик

КРЫМІНАЛ

Мінскі сезон фальшывых грошай

Алесь ПАЎЛОВІЧ

Сталіца Беларусі перажывае бум фальшываманецтва і наркаманіі. Пра гэта заявіў кіраўнік мінскай міліцыі Барыс Тарлецкі на прэс-канферэнцыі, прысвечанай вынікам першага паўгоддзя.

Міліцэйскі генерал адзначыў, што крымінагеннае становішча ў Мінску за паўгода палепшылася – менш стала цяжкіх злачынстваў супраць асобы, згвалтаванняў, хуліганстваў.

Але ёсць дзве галіны, дзе становішча пагаршаецца неверагодным тэмпамі, нягледзячы на ўсе намаганні. Першае – фальшываманецтва. Раней падраблялі ў асноўным замежную валюту. Цяпер усё часцей трапляюцца падробленыя беларускія купюры вартасцю мільён і пяць мільёнаў (у старым лічэнні). На працягу апошніх паўтара месяца толькі ў Мінску такіх выпадкаў зарэгістравана каля 40. Усе фальшыўкі выкананыя на камп'ютэрных прынтэрах, іх няцяжка вызначыць, таму міліцыя заклікае грамадзянаў быць пільнымі і паведамляе прыкметы фальшывак: падробленыя мільёны маюць серыю АК, нумары ад 9301302 да 9301317, на згібах фарба абсыпаецца, вадзяныя знакі з'імітаваныя фарбай на паверхні купюры.

Міліцыя б'е ў званы з прычыны пашырэння наркаманіі. У Мінску за два гады колькасць наркаманаў узрасла ўдвая, на ўліку іх ужо паўтары тысячы, з іх 85% – людзі да 25 гадоў. У нас, канешне, становішча не такое катастрафічнае, як у той жа Маскве, але калі так пойдуць справы, то і Мінск стане рэгіянальнай наркасталіцай. Барыс Тарлецкі шчыра прызнаў, што ў гарадской міліцыі не хапае сілаў і сродкаў змагацца з гэтай навалай. Наркотыкі трапляюць да нас у асноўным з Усходу, а паколькі з Расіяй мяжы зусім няма, то стварыць надзейную заслону наркаманству пакуль не ўдаецца. Асноўны спосаб ужывання наркотыкаў у Мінску – праз ін'екцыі, а гэта азначае, што наркаманы рызыкуюць падчапіць адзін ад аднаго СНІД. Ужываюць у нас у асноўным моцныя наркотыкі, напрыклад, какаін. Толькі сёлета ад перадазіроўкі памерла 12 чалавек. ■

БУДАЎНІЦТВА

Даўгабуд былога прараба Пракаповіча

Надзея СВЯТЛІЧНАЯ

Старшыня праўлення Нацыянальнага банка Беларусі Пётр Пракаповіч жадае паўдзельнічаць у амалоджванні сваёй альма-матар у вёсцы Тамашоўка Брэсцкага раёна. Школа рыхтуецца да 30-годдзя і ўжо атрымала з дапамогай галоўнага банкіра рэспублікі невялікі аўтобус, а зараз спадзяецца на мэтавае фінансаванне рэканструкцыі.

Брэсцкі аблвыканкам не супраць, каб уплывовы зямляк падкарэкціраваў бюджэт у сферы адукацыі, але старшыня абвыканкама Васіль Далгалёў ужо даў каманду сваім падначаленым «прычапіць» да прабіўной сілы банкіра і яго, як гаворыцца, стары грэх -- недабудаваны з 1991 года дзіцячы санаторна-аздараўленчы цэнтр «Колас». Гэта былы пінерлагер вытворчага аб'яднання «Брэстаблсельбуд», прарабская пасада ў якім стала трамплінам П.Пракаповіча для скачка ў сталіцу. На 14 гектарах сасновага лесу побач са старыцай Мухаўца пачарнелі ад даўгабуда цагляныя адміністрацыйна-школьны будынак, спальныя корпусы і харчблок з кіназалам. Сёлета ў чарговы раз сарваныя тэрміны ўводу комплексу, хаця пад гэта планавалася 267 мільёнаў рублёў гадавога ліміту з бюджэтных сродкаў па чарнобыльскай праграме «Дзеці Беларусі». Асвоены да пачатку ліпеня толькі 80 мільёнаў рублёў, і ўжо 10-ю зіму запар на будоўлі будзе развальвацца тое, што ўдаецца «зляпіць» летам.

Для адміністрацыі з 20 чалавек набыты зараз камфартабельны «ЛаЗ» апошняй мадыфікацыі. Тым часам 500 школьнікаў, якія маглі б за тры змены і без перапынку ў вучобе пагасціць у «Коласе», будуць месяц нагамі гразь і снег на дарогах чарнобыльскіх тэрыторыяў на ўсходняй частцы Брэсцкай вобласці. ■

Славянский "Союз двух": "Красная Шапочка и Серый Волк"

Виктор Климко

Непомерно высокой для Беларуси оказалась цена "братских" объятий с Россией в XX веке в составе Союза ССР (еще большую придется заплатить ей в XXI в "Союзе двух").

Интеграция по-российски

По переписи, проводимой генштабом царской России в 1897 г. более 70 % населения Смоленщины составляли белорусы-кривичи, о чем свидетельствовали язык, этнические и культурные особенности.

В Союзе ССР, в интегрированной с Россией Смоленщине, осуществлена почти 100%-ая ассимиляция населения края путем ликвидации здесь белорусского языка и разрушения исторической памяти. Разрушение исторических и культурных традиций происходило одновременно с массовым переселением кривичей-смолян на просторы Советской империи (еще в большей степени, чем в Беларуси население здесь к концу XX века уменьшилось по сравнению с началом столетия).

Есть все основания считать, что судьба белорусской Смоленщины — это прообраз будущего Беларуси в рамках нового "тесного" союза. Русифицирована и заросла хмызняком в XX веке Смоленщина в большей степени, чем Беларусь, лишь потому что была крепче привязана к России, чем БССР.

Северо-Западный край и БССР

Переселение и ассимиляция населения присоединенных земель становится стержнем политики России (в дальнейшем СССР), направленной на удержание территорий в составе империи.

Для предотвращения сепаратизма и волнений в Беларуси Москва проводила долгосрочную программу русификации - комплекс мер, направленных на ослабление и постепенную ликвидацию белорусского этноса. Важнейшие из них: запрещение неподвластной Москве белорусской униатской церкви (80% населения Беларуси в начале 19 века были униатами); разрушение европейской системы высшего образования и школ; введение пророссийского школьного образования; запрещение преподавания на белорусском языке и самого употребления названий "Беларусь" и "Литва". Белорусы объявляются исконно русскими, а их католическая часть - поляками; ведется массовое переселение белорусов в Россию (в Сибирь и на Дальний Восток) с использованием экономических механизмов.

В XX веке (в еще большей степени, чем в XIX) Россия и СССР переселяли белорусов добровольно или принудительно. Но не только этим достигалась цель по ослаблению белорусского этноса: при любых геополитических изменениях в западном регионе пересматривались границы. Каждый раз земли, заселенные преимущественно белорусами, передавались соседним странам - Польше, Литве, Латвии. В результате такой политики в уходящем XX веке был остановлен рост белорусского этноса.

По российской переписи 1897 года, на белорусских этнических землях (определяемых по языковой принадлежности) проживало около 10 миллионов белорусов. В начале века по численности они входили в первую десятку европейских народов. За 100 лет численность большинства из них, включая наших соседей - русских, поляков, украинцев - возросла в 1,5-2 раза. Количество же белорусов в XX веке, "благодаря" существованию "суверенной" БССР снизилось до 8 миллионов (80% от зарегистрированного в настоящее время 10-миллионного населения страны).

Еще большие "успехи" достигнуты в XX веке в деле удушения белорусского языка являющегося, наряду с историей, ключевым элементом этнического самосознания. *Сфера применения белорусского языка за период существования БССР сузилась, благодаря государственной политике русификации образования более чем в 5-6 раз.* Переписи населения, проводившиеся в Российской Империи в конце XIX века, определяли принадлежность граждан "Северо-Западного края" к белорусам, как правило на основе языка общения. Таких людей в начале века здесь было около 10 миллионов.

В настоящее время осталось только "белорусско-говорящее гетто" - стремительно сокращающееся сельское население (до 20-25 %). Вытеснение белорусского языка - самый большой успех московских "интегрантов"-русификаторов и их белорусских пособников в решении стратегической задачи по ликвидации белорусского этноса с превращением Беларуси в "Северо-Западный край" России.

В контексте белорусско-российского опыта не исключено, что происходящий на наших глазах крупный геополитический процесс - объединение Беларуси и России с поэтапным втягиванием нашей страны в состав России - приведет к очередному переделу земель для урегулирования взаимовыгодных интересов России и ее соседей - Польши, Литвы, Украины.

Однако, как свидетельствует опыт 6-летнего правления пророссийского Президента Беларуси, не оставляют без внимания и все другие, выработанные в Российской Империи и СССР, способы русификации белорусов.

Эти программы обсуждались и официально проводились в царской России. В СССР (и БССР) этноцид через русификацию на уровне официальной идеологии отрицался. Подобные заявления относились тогда к категории "антисоветской клеветы". Тем не менее, результаты по ослаблению и ассимиляции белорусского этноса, достигнутые в БССР за 60 лет многократно превосходят "достижения" царской России. И это вопреки тому, что вышеуказанные цели отрицались. Более того, происходящие в Беларуси процессы назывались не иначе как "высшим этапом развития национальной культуры и дружбы народов" (эта ложь десятилетиями использовалась пропагандистской машиной СССР и до сих пор находится на вооружении белорусского президента для обоснования возврата Беларуси в Союз).

Без сдачи "суверенитета"

В июле 2000 г. А.Лукашенко делает шокирующее своей политической наивностью заявление. "Ликвидация белорусского государства не выгодна России"... И далее: "Они от нас этого не требуют"! Слушая подобные речи, трудно избежать ощущения торга подержанным товаром. Белорусский суверенитет уже выветрился и выцвел под ветрами "Союза двух". Его де-факто как бы уже нет. Расставив на всех ключевых направлениях: политическом, информационном, экономическом и т.д. "надежных" и запустив необратимые механизмы интеграции, "союзник" в состоянии решать в Беларуси любые стратегические задачи и поступать с нашей страной, ее суверенитетом и ее Президентом, исходя из интересов России. Москву устраивает Лубянско-Лукашенковское издание, изобретенного КГБ-КПСС "суверенитета" БССРовского типа. "Суверенная" Беларусь образца 1994-2000 гг., стала преемницей (и уже кое в чем превзошла) БССР в ключевых вопросах: русификации, информационной, политической и экономической зависимости от Кремля. Созданный здесь режим органически не способен, в силу доминирования разрушительных и антибелорусских сил в структурах власти и пророссийской идеологии, реально защитить национальные, экономические и политические интересы белорусского народа. Даже в случаях когда "защитником" выступает Президент (его попытки ограничиваются экономической сферой, в других направлениях он идет в нужном кильватере). Разрушители сильнее и сплоченнее. Свита, делающая "короля", обеспечит необратимость процесса "воссоединения" Беларуси с Россией. Разрушение белорусского государства "внутренними" силами представляется Кремлю, судя не только по вышеуказанному заявлению А.Г., более эффективным средством, чем "требования о сдаче суверенитета". Пока...

Итак, А.Г. обрадовал белорусский народ: сдачи независимости не будет. России это не выгодно. А что будет? Выхолащивание суверенитета до нуля. Путем ослабления белорусского этноса, разрушения белорусской экономики, с постепенным переходом собственности в руки российских воротил (включая криминальных). Российские политики сделали свое дело - подготовили базу (включая юридическую) для экспансии российских олигархов на территорию нашей страны. Лукашенко и свита свое - разгром белорусского бизнеса. Лукашенко наивно полагает, что декларации о равенстве стран, а также его личное вмешательство позволят защитить экономические интересы белорусского народа. Открыты все шлюзы. "Интеграционный" поток начинает разгон по союзному руслу. Одинокий Президент вынужден будет или выбраться из любимого детища, или погибнуть в мутных водах интеграции по-российски.

Продолжение в следующем номере

Уцекачы: былі, ёсць, будуць

Юрась ХМЯЛЬНІЦКІ

Афіцыйная статыстыка сведчыць, што на Беларусі зарэгістравана 385 уцекачоў, а колькасць нелегальных мігрантаў дасягае 150.000—200.000 чалавек. Гэтыя лічбы паведаміў старшыня камітэта па міграцыі пры міністэрстве працы Леанід Яхнавец.

Праблема з уцекачамі больш-менш зразумелая і празрыстая. Людзі найперш пакідаюць абжытыя месцы і з «гарачых кропак» прыязджаюць у адносна спакойную Беларусь. Статус уцекача атрымалі 294 грамадзянаў Афганістана, 35 – Грузіі, 18 – Эфіопіі, па некалькі чалавек з іншых краінаў.

А вось праблема з нелегальнымі мігрантамі дадае галаўнога болю як уладам, так і простым беларусам. Што рабіць са 150-200 тысячамі чалавек, якія праўдамі і няпраўдамі едуць у рэспубліку? Адным з варыянтаў рашэння праблемы кіраўнік упраўлення па справах бежанцаў Камітэта па міграцыі Людміла Серыкава называе дэпартацыю «нелегалаў» з тэрыторыі краіны.

Ні для каго не сакрэт, што апошнія гады за мяжу ўцякаюць і беларусы. Пераважна, гэтыя людзі пераследуюцца беларускімі ўладамі па палітычных матывах. Прадстаўнік Упраўлення Вярхоўнага камісара ААН па справах бежанцаў у Беларусі Богдан Нахайла адмовіўся каментаваць сітуацыю з уцекачамі. Б.Нахайла не стаў і называць прычыны, па якіх беларусы вымушаныя шукаць прытулак далёка за межамі Беларусі. ■

Беларускі гандаль: замест інтэрнета – пустыя бутэлькі

Расціслаў ПЕРМЯКОЎ

Сваё прафесійнае свята адзначылі ў мінулую нядзелю супрацоўнікі гандлю. З гэтай нагоды міністр гандлю Пётр Казлоў адчытваўся напярэдадні свята перад журналістамі пра вынікі першага паўгоддзя.

Сумнеўныя поспехі

Па словах П.Казлова, за першыя шэсць месяцаў гэтага года беларуская крамы змаглі прадаць тавараў на 1 трыльён 624 мільярды рублёў – у параўнанні з мінулым годам гэта склала 110,7% "у супастаўных цэнах". Аднак, нягледзячы на такія "выдатныя поспехі" беларускага гандлю, колькасць стратных прадпрыемстваў падвысілася амаль у 2,5 разы – з 13% да 30%. Такім чынам, кожная трэцяя крама працуе са стратамі.

Але гэта яшчэ не ўсё. Як ні дзіўна, беларускі гандаль працягвае заставацца рэнтабельным. Паказчык рэнтабельнасці знізіўся з 1,61% у першым паўгоддзі мінулага года да 0,64% сёлета. Выходзіць, што нават паспяховыя крамы практычна нічога не зарабляюць. Адбіваецца агульная збядненасць беларускага грамадства – але таксама і "непаваротлівасць" традыцыйных крамаў, кіраўніцтва якіх дагэтуль не зразумела асноўным прынцыпы рынкавай эканомікі – канкурэнтаздольныя цэны і скарачэнне выдаткаў, у тым ліку і за кошт скарачэння персаналу. Дагэтуль можна пабачыць, зайшоўшы ў звычайную "савецкую" краму, як тры дзяўчыны стаяць і чэшуць языкі, а яшчэ адна адпускае даўжэзную чаргу пакупнікоў.

На шляху да новых тэхналогіяў?

Сусветны гандаль пераходзіць да новай формы працы – продажу тавараў праз інтэрнет. Гэта зручна для прадаўца: ён не мусіць несці выдаткаў па арэндзе шыкоўных памяшканняў у цэнтры горада, утрымання вялікай колькасці персаналу – прадаўцоў, ахоўнікаў і г.д. Замест гэтага трэба стварыць віртуальнае прадстаўніцтва кампаніі ў інтэрнэце – сайт, на якім змяшчаецца ўся інфармацыя пра тавары і паслугі. Гэта зручна для пакупніка – замест таго, каб бадзяцца па крамах горада ў пошуках неабходнай яму рэчы, дастаткова, седзячы ў хаце за экранам камп'ютэра, клікнуць некалькі разоў "мышкай" – і прачытаць усю неабходную інфармацыю, і нават замовіць тавар з дастаўкай на дом, а пры наяўнасці крэдытнай карткі – і расплаціцца за яго праз інтэрнет.

За такой формай гандлю – будучыня. Некаторыя кампаніі ўжо цяпер да трэці даходаў ад продажу атрымоўваюць праз "сусветную павуціну". У краінах-сябрах Сусветнай гандлёвай арганізацыі продаж тавараў праз інтэрнет вызвалены ад падаткаў.

Ведаючы ўсё гэта, мы вырашылі пацікавіцца ў міністра гандлю: ці робіцца што на афіцыйным узроўні ў Беларусі, каб не адстаць ад іншых краінаў у пытанні асваення новых тэхналогіяў. Канешне, далёка не ўсе ў нас маюць доступ да інтэрнета – аднак, па розных ацэнках, аўдыторыя беларускага інтэрнэта складае ад 40.000 да 100.000 чалавек, не самых бедных, дарэчы, бо інтэрнет у Беларусі каштуе шмат.

Міністр, глядзячы сумнымі вачыма, паведаміў у адказ, што ў накірунку развіцця інтэрнэт-гандлю ў Беларусі "нічога не робіцца". Перш за ўсё, таму што "інтэрнет – гэта вельмі дорага, і нават у Расіі мала што зроблена". Тым не менш, "у нас ёсць папярэдняе разуменне таго, што нікуды ад гэтага не падзенешся". Нам, як заўсёды, даводзіцца цягнуцца ў хвасце "старшага брата".

Наступнае пытанне да міністра было ад карэспандэнта "Радыёфакта", чалавека сталага ўжо ўзросту. Ён пацікавіўся ў Пятра Казлова, чаму не паўсюль і не заўсёды можна здаць пустыя бутэлькі. І тут міністр гандлю прадэманстраваў дзівосы кампетэнтнасці: дзе, як, калі, чаму... Ён ведаў літаральна ўсё.

Цікава, калі б сустрэліся калі на вышэйшым узроўні калегі – міністры гандлю ЗША, Еўрасаюза і Беларусі, пра што б у іх наладзілася гаворка – пра пустыя бутэлькі ці пра інтэрнет? І як бы тады выглядаў прадстаўнік нашай краіны, міністр гандлю з больш чым пяцігадовым стажам Пётр Казлоў? ■

Национальные отличия «белорусского бистро»

Наталья РАДИНА

В 1996 году министерство торговли РБ одобрило «специальную концепцию и программу развития национальной системы предприятий быстрого питания», которая ставила целью сокрушительную победу белорусских драников над американскими гамбургерами. Проект получил офранцуженное название «Белорусское бистро» и был благославлен А.Лукашенко, который в одном из публичных выступлений расхвалил эту патриотическую инициативу.

Альтернативные «Макдональдсу» кафе и рестораны должны были предлагать белорусскому потребителю недорогие блюда национальной кухни, приготовленные из отечественного сырья и на отечественном оборудовании.

Не надо объяснять, что для развития **национальной системы** предприятий быстрого питания министерство торговли немедленно предложило привлекать **иностранные инвестиции**, и потому первые «белорусские бистро» создавались СП «Эберт», СП «Экспресс-сервис», СП «Универсальный дом».

Таинственное СП

Откуда взялось совместное белорусско-германское предприятие «Универсальный дом», сегодня ни министерство торговли, ни Главное хозяйственное управление делами президента (ГХУ ДП), сдававшее этому СП в аренду два здания, ни министерство иностранных дел, которое регистрировало СП в 1995 году, внятно ответить не могут. Согласно информации МИД, учредителями совместного предприятия с германской стороны является компания «Бигтан», с белорусской – комбинат общественного питания №119. Но, как уверяют работники минторга и управления делами президента, никто из них за пять лет существования «Универсального дома» так и не увидел представителей немецкого «Бигтан». Комбинат общественного питания №119 по адресу, указанному в учредительных документах, не числится вот уже три года (в начале 1998 года комбинат подал документы на ликвидацию).

Директором исчезнувшего комбината №119 (соучредителя СП) долгое время была Батуро Ольга Фоминична, а научным руководителем «концепции развития предприятий быстрого питания» был кандидат экономических наук, начальник отдела организации общественного питания министерства торговли Беларуси, ее сын — Батуро Александр Альфредович. Впоследствии А.Батуро вырос до советника министра торговли по внешнеэкономическим вопросам и непосредственного куратора программы «бистро». Одновременно А.Батуро — председатель совета СП «Универсальный дом». Когда советник по внешнеэкономическим вопросам занимается и национальной кухней, то кто-то сытно поест.

Новоселье

В 1997 году «Универсальный дом» заявил о намерении открыть в Минске «Белорусское бистро». Главное хозяйственное управление делами президента передало СП в аренду два здания: на ул. Кирова, 8 – под ресторан и телекафе, а на ул. Долгобродской – под кондитерский цех.

Предприятие как реализатор патриотической государственной программы пользовалось льготами (его на три месяца освободили от арендной платы и разрешили применять все понижающие коэффициенты, за 1 кв м площади в здании на ул. Кирова, 8 оно платило всего 0,73 доллара).

«Универсальный дом» провел ремонт, платежные документы были представлены в хозуправление для компенсирования затрат. Однако, как выяснилось, с некоторыми подрядными организациями СП так и не рассчиталось (хотя компенсацию за их работы получило). По словам работников ГХУ ДП, ремонтные работы оформлялись на строительные фирмы, которые существовали на «бумаге», но не в натуре, а ГХУ компенсировало и эти «затраты».

Объегоренные кредиторы

В 1997 году министерство финансов Беларуси и «Универсальный дом» под гарантию министерства торговли заключили договор о получении российского товарного кредита в виде хлебопекарного оборудования на сумму 2 млрд. 754 млн. российских рублей.

В это же время в минторге радовались предприимчивости своего советника. «Универсальный дом» взял в кредит оборудование и мебель у литовского предприятия «Эгле Вишняускайте», а также по договору о совместной деятельности — у итальянской фирмы «Окип» общей стоимостью до 100 тысяч долларов.

С владельцем итальянского «Окипа», господином Пирацини, А.Батуро познакомился в Италии, куда ездил в составе делегации министерства торговли. В Риме белорусский государственный чиновник предложил итальянцу создать совместный бизнес. В 1998 году «Окип» установил в кафе на ул. Кирова, 8 оборудование на сумму более 40 тысяч долларов.

Корова языком слизала

Вскоре А.Батуро сообщил своему итальянскому приятелю, что создать с ним СП он не имеет права, ибо создал его уже с германской фирмой «Бигтан». Пока обманутый Пирацини в течение года пытался «добром» вернуть свое оборудование, литовская фирма «Эгле Вишняускайте» подала в суд на «Универсальный дом» иск о возвращении своего кредита. Поскольку А.Батуро к тому времени литовское оборудование успел кому-то продать, то судебный исполнитель удовлетворил иск литовцев, отдав им оборудование, принадлежавшее итальянцу. Но это имущество ИП «Окип» находится в режиме временного ввоза и расплачиваться им нельзя.

Параллельно выясняется, что «Универсальный дом» с 1998 года не выплачивает межправительственный кредит за поставку российского оборудования. Тут, в случае невыплаты, долги придется возвращать «доверчивому» министерству торговли, поскольку оно выступало гарантом.

Наконец удивительным «Универсальным домом» заинтересовались комитет по финансовым расследованиям и контрольно-ревизионная комиссия минфина. На расчетном счету белорусско-германского СП обнаруживается долг в 50 млрд. рублей. Кафе и ресторан проработали чуть более года, а задолжали всем: начиная от поставщиков продуктов и заканчивая предпринимателями, предоставлявшими в кредит мебель, посуду и украшения для интерьера.

За время судов выяснилось, что у СП «Универсальный дом» было пять генеральных директоров, а представителем немецкой фирмы «Бигтан» оказался африканец по имени Хусейн, который также претендовал на должность генерального директора, поскольку, по его словам, он уплатил Батуро за эту должность 10 тысяч долларов.

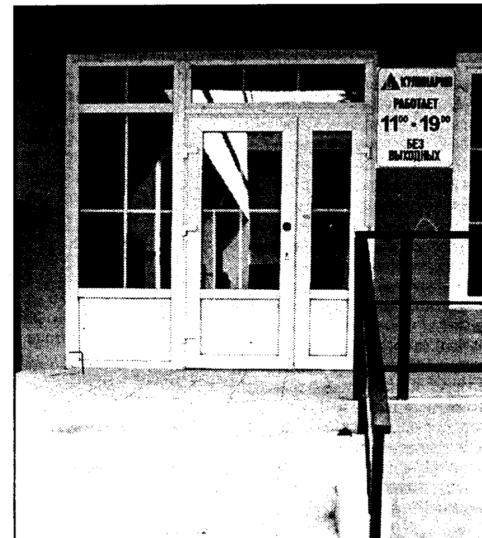
ГХУ, сдавшее в аренду два здания, получило из ПО «Минскэнерго» извещение о том, что их арендатор «Универсальный дом» задолжал за электроэнергию, воду и теплоэнергию 10 миллионов деноминированных рублей. В случае непогашения задолженности, «Минскэнерго» собирается отключить отопление и электричество в здании на ул. Кирова, 8, где находятся министерство торговли, ГХУ ДП и министерство туризма и спорта. Деньги не выплачены по сей день, но осенью хозуправление будет вынуждено оплатить счета своих арендаторов, иначе будет холодно в кабинетах.

Вся документация СП «Универсальный дом» арестована комитетом по финансовым расследованиям, против А.Батуро А.А. и О.Батуро возбуждено уголовное дело по статье 91 УК РБ (хищение в особо крупных размерах).

Мать и сын скрываются от следствия.

Такова в коротком изложении история «Белорусского бистро».

Все детали этой авантюры с концепцией «национального питания» и воплощением драников в деньги, станут известны, когда закончится следствие и дело поступит в суд. А сейчас поклонникам вкусной и здоровой пищи придется душиться гамбургерами и жареной картошкой в американских «Макдональдсах».

ПОШТА

Не веру таму, хто прыдатны для любой улады

У нумары за 11 ліпеня ваша газета надрукавала матэрыял “Па маёй віне пацярпела шмат людзей”. У інтэрв'ю карэспандэнту былы кіраўнік прававога ўпраўлення адміністрацыі прэзідэнта Аляксандр Пласкавіцкі апавядаў, чаму раптам вырашыў звольніцца са службы. Шэсць гадоў гэты чалавек працаваў на Лукашэнку, і па ўласным прызнанні ягоная “праца аказалася арганічнай часткай сістэмы, што вядзе краіну да галечы”. І таму ў яго быў і цяжкі роздум, і боль сумлення, і пачуцці віны.

І вось даведваюся з прэсы, што гэты былы прэзідэнцкі прававік зноўку пры дзеле, зноўку ён кіраўнік, але ўжо кіраўнік саматужнага (а можа некім спланаванага) праекта “Будущий президент”. Без ценю ўспаміну пра сваю нядаўнюю не надта высакародную дзейнасць ён паведамляе:

“ И если россиянам был нужен Путин, чтобы покончить с беспорядками в Чечне, то нам еще больше нужен человек, способный не на словах, а на деле вырвать Беларусь из тисков беспросветной бедности... Именно для него проект под названием “Будущий президент”.

Аказваецца, гэты сярэднямаштабны лукашэнкаўскі ўпраўленец набыў за некалькі тыдняў тытанічную смеласць, бо папярэджвае:

“И не будем ограничиваться агитацией и пропагандой, а будем добиваться, чтобы действующая власть уже сегодня делала то, что она в силах делать». (Гэта значыць, Аляксандр Пласкавіцкі будзе дабівацца ад Аляксандра Лукашэнкі? Цікава, як гэта будзе выглядаць? Праз пікеты на плошчы Бангалор?)

Не ведаю, што думае пра сябе Пласкавіцкі, можа, думае, што ён – выратоўца народа ад галечы. А я, як жанчына, думаю пра яго, што ён тыповы прадстаўнік неўміручага віду прыстасаванцаў да сітуацыі. Шэсць гадоў шчыра служыў А.Лукашэнку, а гатовы служыць «Будущему президенту» напачатку зборам сродкаў:

«Для реализации проекта «Будущий президент» нужны средства. Поэтому если граждане и организации не помогут материально – проект ничего не стоит и тратить на него время бессмысленно. Причем деньги надо искать в Беларуси – это единственный способ узнать, нужен ли наш проект белорусам, а не россиянам или американцам».

Варта ўзгадаць, што ў кітайцаў пры Мао Цзэдуне такія запрашэнні «для узнавания» мелі назву «10 тысяч вясенніх кветак». Калі хто адгукаўся і высоўваўся са свайго сховішча, яго хутка забіралі на фізічнае перавыхаванне. Нават уявіць цяжка, хто сёння з прадпрымальнікаў адкрыта дасць на праект Пласкавіцкага грошы, каб улада ведала, каго заціснуць. Ці «будучы прэзідэнт» не адмовіцца і ад «закрытых» «сродкаў»?

Аднак А.Пласкавіцкі, як вопытны чыноўнік, падрыхтаваў і запасны варыянт трактоўкі – для існуючай улады:

«Говорят, что на выборах все равно победит Александр Лукашенко, а ему такой проект не нужен. Но все зависит от качества проекта – хороший проект пригодится и действующему президенту».

Так што можа аказацца, што праект «Будущий президент» – дапамога А.Пласкавіцкага існуючай уладзе.

Не магу зразумець, нашто апазіцыйныя выданні прапагандуюць такія ініцыятывы і даюць магчымасць падманваць даверлівы і змучаны народ. Бо адзіны праект, які, на маю думку, трэба было ўзначаліць А.Пласкавіцкаму, вельмі просты — хадзіць штодзённа ў царкву на працягу года і раскайвацца за шэсць гадоў працы на народную галечу, а не лезці ў палітыку і запрашаць да ахвяравання сродкаў.

Святлана ГРЫЦКЕВІЧ, сацыёлаг, Мінск

Ксёндз-магістр Чырвонага касцёла

Ксёндз мінскага касцёла святых Сымона і Алены Уладзіслаў Завальнюк апавядае пра святарскае служэнне

— Айцец Уладзіслаў, вас ведаюць мільёны людзей у Беларусі. Можа, не ўсе ведаюць знешне, але ведаюць вашае слова і ваш голас, бо кожную нядзелю чуюць вашу ўзнёслую казань па радыё ў праграме «Голас душы». Для мноства людзей гэта нязвычная справа – нядзельная казань і, наогул, жывое слова святара. Цікава, як уяўляюцца вам вашыя нябачныя слухачы і ці адчуваеце вы іхную рэакцыю?

— «Голас душы» распачаў сваё жыццё 11 верасня 1993 года, калі мы ўпершыню выйшлі ў эфір, і вельмі радуе, што незлічона людзей, можа сапраўды мільёны, слухаюць нас. Не толькі ў Беларусі. Мы атрымліваем лісты з Літвы і Латвіі, Расіі і Украіны, з Польшчы і Германіі. Атрымалі водгукі нават з Аўстраліі, і там ёсць слухачы гэтай перадачы.

Наколькі я ведаю, па рэйтынгу перадача "Голас душы" стаіць на чацвёртым месцы з тых болей за 70 перадачаў, што выходзяць у эфір штотыднёва. Гэта радуе, і мы вельмі ўдзячныя нашым любым радыёслухачам, сем'ям, бацькам і дзецям, якія перадачу слухаюць. Таксама слухаюць "Голас душы" і праваслаўныя нашыя браты і сёстры ў Хрысце. Слухаюць перадачу ў шпіталях і вязніцах, на кухні, летам на дачах. Многія па розных прычынах не могуць трапіць у дом Божы: каму не дазваляе шаноўны ўзрост, каму далёка ісці да святыні, і яны слухаюць казань дома. Атрымліваем лісты, дзе людзі пішуць, што да сённяшняга дня збіраюцца ўсёй вуліцай ці вёскай каля аднаго апарата і моляцца разам (гэта, прыкладам, у Дзятлаве так, у Казлоўшчыне на Глыбоччыне ды іншых). Ствараецца такі свое асаблівы касцёл, абшчына. Мы нясем слова Божае, ведаючы, што слухаюць нас людзі розных канфесіяў, веравызнання, нарэшце, рознага ўзросту. Казань разлічаная на аўдыторыю вялікага дыяпазону настрояў, і я стараюся падаваць шырокую інфармацыю пра касцёл на Беларусі, пра святы, фэсты, урачыстасці паводле нашага календара. А ў самой казані стараюся падаваць слова Божае толькі па Евангеллі: Чалавек – Хрыстос – Бог. Калі мы зразумеем вялікі дар хрысціянскага паклікання, тады адчуем дар еднасці, які да сённяшняга дня такі для нас усіх пажаданы.

"Голас душы" за 8 гадоў не атрымаў ніводнага адменнага зместу ліста. Асабліва цешыць, што многія лісты падпісаныя ўсёй вёскай ці суполкай. Гэта сведчыць, што ёсць магчымасці пошуку еднасці хрысціянаў. Людзі пішуць і пытаюць, чаму перадача абрываецца ў палове набажэнства, просяць, каб нядзельная імша, казань была поўнасцю. Вядома, не ад мяне гэта залежыць, у храме набажэнства служыцца да 12-й гадзіны.

— Ваша перадача заўжды аздобленая прыгожымі спевамі дзіцячага хору. Як анёльскія галасы гучаць іх спевы. Што гэта за суполка спявае касцёльныя малітвы ды гімны па-беларуску?

— Гэта хор дзяцей пры нашым касцёле святых Сымона і Алены. Ён носіць назву "Голас душы" і прымае ўдзел у набажэнствах. Меліся пэўныя складанасці са станаўленнем гэтай суполкі, бо толькі пачалося станаўленне беларускай мовы ў касцёле. І да сённяшняга дня гэтае станаўленне не завяршылася, што вельмі шкада. Каб ва ўсіх святынях, не толькі каталіцкіх, але і праваслаўных ды іншых, ужывалася ўжо адна беларуская мова, з яе ўсёй кананічнай і тэалагічнай тэрміналогіяй. Нашыя дзеткі засвойвалі адначасна з мастацтвам спеваў і мову, на якой мы і выконваем нашыя малітвы. Хор таксама праходзіць фармацыю станаўлення, але, дзякаваць Богу, з поспехам. Летась дзеці ездзілі ў Беласток на міжнародны конкурс, дзе занялі першае месца.

— А колькі дзетак у гэтым хоры і які старэйшы ўзрост?

— Зараз маем у суполцы 53 асобы. Ну, самыя старэйшыя, можа, дасягнулі 18 гадоў, а так сярэдняга і малодшага ўзросту дзеці. Гэтым годам, у ліпені, былі ў Магілёве на фестывалі "Магутны Божа" і зноў заслужылі першае месца. Кіруе хорам Таццяна Гажэўская, і мы ўдзячныя Богу за такіх цудоўных таленавітых дзяцей.

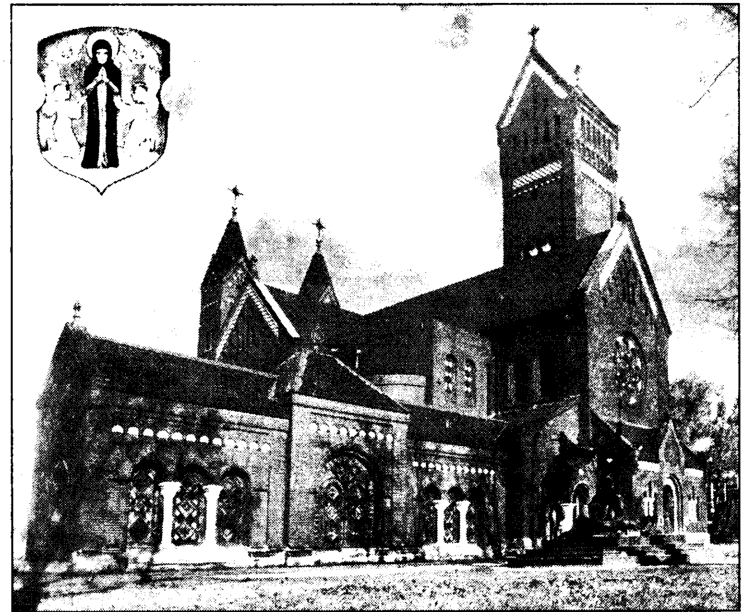
— У працяг музычнай тэмы мушу задаць, айцец Уладзіслаў, яшчэ адно пытанне. Здаецца ў 1932 годзе, калі савецкая ўлада здзейсніла закрыццё Чырвонага касцёла, быў па-варварску паламаны яго арган . Я прыкмеціў, што ў вас пакуль стаіць невялічкі электраарган. Ці мае ваш касцёл якую перспектыву паставіць арган сапраўдны? Я разумею, што гэта надта дарагі інструмент, але можа хто спансіруе набыццё, дапаможа паставіць традыцыйны арган, які быў некалі, ці які ладны сучасны?

— З нашай сённяшняй убогасці, беднасці мы, на вялікі жаль, не маем сапраўднага аргана. Але тры гады таму я меў магчымасць быць у Германіі і сустракаўся ў Боне з гаспадаром фірмы Оргельбаў Кляйс. Гэта вядомая спадчынная фірма, дзе працавалі дзед, бацька, а цяпер унук працуе. Дзед пабудаваў першы арган у Кёльнскім саборы, а зараз унук пабудаваў там жа другі арган. Фірма выконвае заказы на арганы ва ўсім свеце. Уладальнік фірмы, спадар Іяхан Кляйс Оргельбаў, быў у Мінску і наведаў наш касцёл. Мы паразмаўлялі пра арган, зрабілі план, склалі каштарыс на арган у 68 рэгістраў. Гэта вельмі магутны быў бы арган. Ён мог бы раўняцца з арганам Домскага сабора, бо домскі арган механічны, а гэты электранічны (гэта значыць, насычаны сучаснай электронікай), але поўная гама яго гучання была б амаль такая самая. Пакуль гэты арган — мая мара, бо такі інструмент мае надта салідны кошт. Але калі б знайшліся людзі, якія захацелі б канкрэтна дапамагчы, дык мы мелі б магчымасць узняць Мінск і Беларусь ва ўсім свеце. Не кажу ўжо — у Еўропе. Бо да нас прыязджалі б знакамітыя маэстра-арганісты з усяго свету з найлепшымі канцэртамі. Пры рэстаўрацыі касцёла мы спраектавалі і вывелі вонкі акустычную сістэму. Людзі, якія не змогуць узяць квіток, маглі б слухаць арганную музыку на Я прасіў у нашым Мінгарвыканкаме, гэтатая мая просьба была прынятая як адзін з варыянтаў магчымай рэканструкцыі. Якраз цяпер праходзіць конкурс праектаў на пераўтварэнне гэтай вялікай, але не надта ўтульнай плошчы, і я спадзяюся, што тут стане да лепшага.

— Айцец Уладзіслаў, вы, зразумела, ведаеце, а дзеці, якіх прыводзяць у касцёл бацькі, і ўвогуле моладзь, наўрад ці могуць уявіць, якім быў касцёл святых Сымона і Алены гадоў дзесяць таму, калі вы прыйшлі сюды ў 1989 годзе. Будынак касцёла належаў тады Саюзу кінематаграфістаў, меў адпаведныя інтэр'еры. Цудам трэба лічыць, што ўлады не знеслі будынак касцёла. Памятаю, як на адным з архітэктурных конкурсаў двума лаўрэатамі дзяржаўнай прэміі БССР быў прадстаўлены праект зносу касцёла і ўзвядзення замест яго нейкага бетоннага монстра ў выглядзе разгорнутага сцяга. Усё гэта ў маленькім маштабе дэманстраваў макет, і жудасна было бачыць плён вар'яцкай фантазіі. Чуткі аб магчымай рэалізацыі гэтакага шаленства выклікалі супраціў інтэлігенцыі, бо Чырвоны касцёл успрымаўся як візітка Мінска і, можа болей, як сімвал незабітай да канца веры, спадзеі на лепшыя часы. Дзякуючы тым пратэстам будынак не раструшчылі. Наколькі сённяшні інтэр'ер касцёла адпавядае яго пачатковаму выгляду, які ён меў да закрыцця ў 30-я гады?

— Гэта не вельмі дакладныя словы – "я прыйшоў сюды". Я сюды не мог прыйсці проста так. Тут у тым 1989 годзе касцёла не было. Людзі цэлы год кожны дзень ад 17-й да 19-й стаялі каля будынка на каленях, прасілі Пана Бога і прасілі ўрад, каб вярнуў ім святыню. Спачатку аддалі толькі галерэйку, прыбудаваную збоку. Там, у цеснаце, вяліся набажэнствы. А калі ўжо вярнулі святыню, тады пачалася вялікая праца аднаўлення. Мы пачалі рабіць дольны касцёл пад усім храмам. Не адзін вагон, а эшалоны пяску і гліны даставалі на гара амаль два гады. Вёдрамі, уручную выносілі. Зараз у доле размешчаная бібліятэка імя Адама Міцкевіча на 12 тысяч тамоў, маем тэатр "Анёл" ад універсітэта культуры, заснаваны ў 1996 годзе, тэатр аднаго акцёра «Зьніч». А ўжо калі выкапалі ніз, тады па частках здымалі столь, бо перабудаваны для свецкай установы касцёл меў другі ярус (актавую залу), і што вельмі было ўсім вернікам балюча — алтарная частка, дзе святая святых храма, наўмысна была адведзеная пад туалеты і курылку. Каму хто служыць – таму і кадзіць. А яшчэ два гады працавалі гэтаксама на касцёльным двары, адрылі катлаван і збудавалі вялікі падземны вестыбюль, тэатр на 260 месцаў, 4 класы для нядзельнай школы.А нядаўна зрабілі ілюмінацыю даху і крыжоў касцёла, якая ўначы аздабляе і касцёл, і плошчу. Я вельмі ўдзячны людзям, яны супольна актыўна ўсё рабілі для касцёла і для Пана Бога, бо хацелі, каб нашыя дзеці мелі магчымасць хадзіць у святыню. Вось у гэтым годзе было ўжо 400 дзяцей пры першай споведзі.

Ёсць старыя людзі, якія помняць даўнейшы выгляд касцёла, яго скульптуру, абразы, роспісы. Мы маем фотадакументы ранейшага ўнутранага выгляду. Ды ўсё тое, што назапашвалася ў касцёле, было разрабаванае ці проста знішчанае дашчэнту. А трэба мець і жывапіс, і абразы, і фрэскі, але за кароткі тэрмін немагчыма добра аздобіць касцёл. І ў лепшыя часы на гэта патрабаваліся многія дзесяцігоддзі. А наш касцёл як адноўлены яшчэ і першую дэкаду не святкаваў.

— Айцец Уладзіслаў, вы, я ведаю, апроч святарскай практыкі, займаецеся і навукай — абаранілі магістарскую дысертацыю па тэалогіі. Цікава, якая была тэма гэтай вашай працы?

— Абарона праходзіла ў варшаўскай акадэміі, бо ў нас няма адпаведнай навуковай інстытуцыі. А тэмай я абраў біблейна-пастырскі накірунак служэння. Гэта здалося мне вартым увагі, бо ў нас у Беларусі суседнічаюць розныя веравызнанні, канфесіі, і важна ў adносінах з людзьмі, са святарамі розных канфесіяў трымацца пастырскага падыходу на падставе Святога Пісання. А цяпер мяне займаюць гістарычныя праблемы. Калі здолею, дык тэмай доктарскай стане гісторыя каталіцкага касцёла ў Беларусі ў 80-90-я гады мінулага ўжо стагоддзя.

— Хочацца задаць агульнае пытанне, айцец Уладзіслаў. Святар – вельмі рэдкая прафесія, ва ўсялякім разе, у нас. А параўнанні з нейкімі свецкімі прафесіямі заўжды нетрапныя. Што галоўнае адрознівае святара як асобу? Якія ідэалы спаведуе чалавек, калі прыступае да святарскай дзейнасці?

— Маё святарскае пасвячэнне адбылося 26 траўня 1974 года ў Рызе, дзе я папярэдне вучыўся. Гэта дзень майго святарскага, духоўнага нараджэння, пасланніцтва да людзей, да вернікаў, да вас, дарагія людзі. Святар паміж людзей мусіць быць, як светач, бо Ісус Хрыстос аб сабе казаў "Я святло свету". Калі мы ўдзельнічаем у Велікодных набажэнствах, калі святар урачыста уносіць у святыню запаленую велікодную свечку – Пасхал, ён спявае "Святло Хрыста" і дзякуе Богу. Евангелле – гэта ў перакладзе "добрая вестка", радасная вестка. Вось святар як святло Хрыста нясе слова Божае. Бо слова Божае асвятляе душу, асвятляе сэрца, робіць нас лепшымі і добрымі.

Як мы бачым, наколькі ласкі Божай аб'явілася для нас, як мы маем святыні – цэрквы, касцёлы ў нашых вёсках, райцэнтрах, гарадах. Аднак яшчэ рана радавацца. Вось у Мінску мы маем два мільёны жыхароў, а цэркваў і касцёлаў разам – ну, трыццаць няма, і ў кожнай на набажэнства няхай пад тысячу прыйдзе ў храм. Трыццаць тысяч на два мільёны! Так што трэба шмат працаваць для адраджэння духоўнасці. Калі мы не адродзім яе як хрысціяне, дык пасля нас некаму будзе чаго адраджаць.

Жадаю ўсім поспехаў у працы як штодзённай, так і духоўнай. Шчасьці вам Божа – шаноўныя людзі.

Гутарыў
Канстанцін Матусевіч

СПОРТ

“Кубак Свабоды” ўпершыню ў БНФ

Алесь ШМЯЛЁЎ

30 ліпеня на стадыёне “Вымпел”, што ў мінскім парку Чэлюскінцаў, прайшоў розыгрыш традыцыйнага, ужо чацвёртага па ліку “Кубка Свабоды”, які цяпер прысвечаны памяці вядомага палітыка Генадзя Карпенкі. Арганізатарам турніру стала Беларуская асацыяцыя маладых палітыкаў. У спаборніцтвах прынялі ўдзел восем камандаў, у складзе амаль усіх пры гэтым былі вядомыя палітыкі. У складзе каманды Аб'яднанай грамадзянскай партыі – Анатоль Лябедзька, у складзе каманды БСДП(НГ) – Павел Знавец ды Міхась Ганчарык. Апроч таго, у нядзелю гулялі ў футбол каманды БНФ, “Маладога Фронту”, “Грамадзянскага Форума”, зборная журналістаў з незалежных СМІ, каманда Маладзёжнага хрысціянска-сацыяльнага саюза і зборная “Сябры Г.Карпенкі”.

У першым крузе розыгрышу, які праводзіўся па кубкавай сістэме, “вылецелі” “Сябры Г.Карпенкі”, якія саступілі АГПшнікам, БСДП(НГ), якія не далі рады журналістам, каманда МХСС, толькі па пенальці саступіўшая БНФ, і каманда “Маладога Фронту”. Апошняя выступіла так няўдала па прычыне хутчэй палітычнай. Пасля скандальнага трэцяга Сойма МФ з арганізацыі ў БНФ сыйшлі лепшыя гульцы каманды, і П.Севярынцу давodзілася гуляць у камандзе з неабстралянымі шаснаццацігадовымі юнакамі, што і прадвызначыла паразу з лікам 2:4.

Паўфіналы, на дзіва, прайшлі ў менш упартай барацьбе. АГП без праблем расправілася з “Грамадзянскім Форумам” 7:1, а БНФ забіла чатыры галы журналістам, прапусціўшы толькі адзін.

Фінал выглядаў найбольш драматычна. Як ніколі моцная каманда БНФ (у гэтым годзе адбылося ўліванне ў яе “свежай крыві” ў выглядзе экс-маладафронтаўцаў А.Пятрова, А.Шыдлоўскага і Я.Лянчэўскага) забіла гол на самым пачатку матча і пасля старанна стрымлівала адчайны штурм на свае вароты А.Лябедзькі і кампаніі. Мноства жорсткіх сутычак і па-сапраўднаму мужчынская барацьба сталі вызначэннем гэтай гульні. Але лік так і застаўся 1:0 на карысць фронтаўцаў, якія такім чынам перарвалі трохгадовую серыю перамогаў АГП на гэтым турніры. Лепшымі ў камандзе БНФ па меркаванню публікі, якая гучна падтрымоўвала каманду, сталі брамнік Я.Лянчэўскі і гульцы А.Пятрої і С.Моўчан (апошні забіў чатыры з сямі галоў каманды на турніры).

Фота Ю.ДЗЯДЗІНКІНА

Удава Г.Карпенкі ўручае Кубак Свабоды”капітану каманды БНФ А.Шыдлоўскаму.”

Гісторыя цацак

«Прыгоды Віні Пуха», «Жыццё жукоў», «Меч у камені», «Балто», «Аліса ў краіне цудаў», «Прыгажуня ў сонным лесе» – мультыплікацыйныя фільмы, дубляваныя па-беларуску акторамі вядучых менскіх тэатраў.

«Казкі па тэлефоне», «Дзед і жораў», «Азбука для маленькіх», «Ехаў казачнік Бай», «Цік-так ходзікі», «Беларускія народныя казкі», «Стойкі алавяны салдацік + Каліф-бусел» – аўдыёкасэты з запісамі казак, калыханак, песьняў для маленькіх беларусаў.

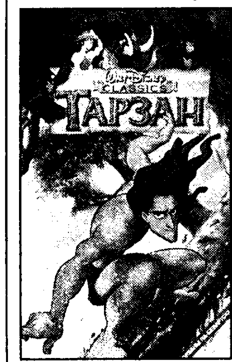
Цяпер і ў Віцебску: вул. Гогаля, 14, крама «Сучасьнік».

Кошт відэакасэты – 2.000 руб.

Кошт аўдыёкасэты – 600 руб.

Зьвяртайцеся на тэл.: 8 (017) 228-45-88.

Касэты можна замовіць, пералічыўшы грошы звычайным паштовым пераказам на рахунак ЗАТ «Сотвар» р/р 3012000000195 ф-л № 506 ААТ СБ «Беларусбанк», г.Мінск, код 809. У графе «Для пісьмовага паведамлення» напішыце, якую касэту вы замаўляеце.

Потепление климата - глобальная проблема

Джеффри Д. Сакс,

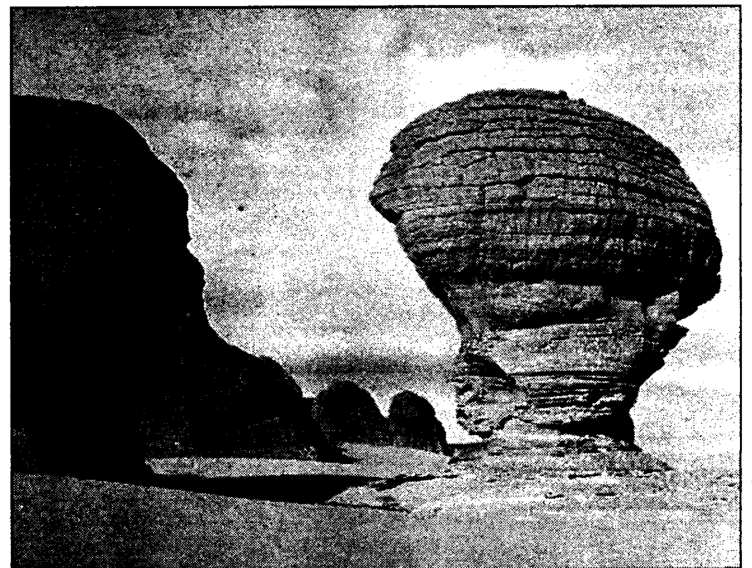
профессор экономики и директор Центра международного развития Гарвардского университета

Американское правительство опубликовало доклад о влиянии долговременных климатических изменений на американское общество и окружающую среду.

Известно, что человеческая деятельность, в первую очередь сжигание природных источников энергии, таких как нефть и газ, и вырубка лесов, приводит к серьезным и разносторонним изменениям всемирного климата. Такого рода деятельность вызывает увеличение уровня содержания углекислого газа в атмосфере, что в свою очередь приводит ко многим последствиям: повышению средней температуры, подъему уровня воды в океане, значительным изменениям в глобальной структуре выпадения осадков и увеличению числа «экстремальных погодных явлений», а именно ураганов и засух. Новое американское исследование является первой систематической попыткой осознать долгосрочные последствия такого рода климатических изменений в отдельно взятой стране. Данный проект настолько значителен, что за ним вскоре должны последовать сходные исследования, проведенные в иных частях земного шара.

Доклад под заголовком «Влияние климатических изменений на Соединенный Штаты Америки» (его можно найти по интернет-адресу www.gcrio.org) - выдающееся достижение, хотя по сути он представляет собой первый шаг в долгосрочной попытке понять взаимосвязь климата, окружающей среды и человеческого общества. Если попытаться выделить первый главный вывод из доклада, то он будет заключаться в следующем: долгосрочные климатические изменения реальны. Вторым выводом будет то, что это влияние окажется комплексным и разнообразным, и исключительно во многом зависящим от характеристик отдельных регионов. Идущее на благо одной части страны или даже одной части мира станет катастрофой для другой.

Воздействие на температуру, выпадение осадков, уровень воды в океанах, наводнения и засухи, окажется вредоносным для одних регионов, но одновременно сможет даже помочь некоторым другим. Например, северные регионы могли бы выгадать от более длительного периода созревания урожая, в то время как более южные регионы, и так достаточно жаркие, пострадали бы от неблагоприятного воздействия повышения температуры.

Основная новизна данного исследования в том, что оно изучает воздействие изменения климата на различные регионы США и на различные сектора экономики, такие как сельское хозяйство, здравоохранение, водоснабжение, лесоводство и разработку береговых ресурсов (многие из которых будут затоплены или повреждены подъемом воды в океанах и возросшей свирепостью штормов). Доклад основывается на двух различных математических моделях атмосферы. Эти модели в долгосрочном плане ведут в одинаковом направлении, но зачастую совершенно различаются в части отдельных прогнозов.

Без сомнения, проблема изменения климата - одна из наиболее сложных среди ждущих решения глобальных проблем. Во-первых, это действительно глобальная проблема. «Хорошее поведение» (например, эффективное использование энергии) одной отдельно взятой страны не способна защитить ее, если другие страны не предпримут аналогичные меры. Во-вторых, это проблема огромного масштаба, поскольку климатические изменения в грядущих десятилетиях, вероятно, окажутся весьма значительными. Научное понимание долгосрочных климатических изменений по-прежнему довольно ограничено, и если даже их можно будет осознать, ответ на вопрос о влиянии климата на общество окажется очень неоднозначным. Некоторые страны вносят основной вклад в создание проблемы; другие являются главными жертвами.

Все страны сейчас просто обязаны последовать примеру США и провести свою собственную «национальную оценку» воздействия долгосрочных климатических изменений. Научно почти доказано, что глобальное потепление нанесет гораздо больший урон тропическим регионам, а не странам умеренного климата (таким как США). Например, влияние глобального потепления на Африку и Индию в перспективе может оказаться гораздо более серьезным, пусть даже вклад этих экономик в целом в возникновение проблемы совершенно незначителен (и Африка, и Индия используют настолько мало энергии на душу населения, что их доля в выбросе в атмосферу углекислого газа незначительна). Некоторые регионы - в особенности тропические - могут оказаться среди основных проигравших, несмотря на то, сами по себе они очень мало сделали для возникновения проблемы.

Как ни смешно, но именно беднейшие страны имеют меньше всего ресурсов для проведения необходимого анализа. Таким образом, в финансировании подобных исследований должны помочь агентства-доноры (скажем, Всемирный Банк). Если их не провести, бедные страны будут постоянно оказываться в положении жертв ухудшающихся климатических условий - жестоких ураганов, наводнений и засух, даже не осознавая, что эти события не случайны, а являются результатом долгосрочной практики глобального использования энергии.

Project Syndicate

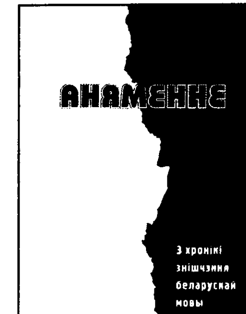
КНІГАРНЯ

З пачатку кнігадрукавання, ужо пяць стагоддзяў, лепшым падарункам сярод культурных людзей была і застаецца кніга. Для сёньняшняй збяднелай Беларусі – кніга не толькі культурны, а, па сутнасці, і самы танны падарунак, які можна з гонарам зрабіць сябрам, родным, дзецям.

Дастойныя для падарунка беларускія кнігі можна знайсці на кніжнай выставе ТБМ (Мінск, вул. Румянцава, 11). У час летніх вандровак, сустрэчаў, выправы дзяцей за мяжу на выздараўленне варта мець для прэзентаў лепшую прыкмету нацыянальнай культуры, чым бутэлька гарэлкі.

Тэлефон кніжнай выставы – **284-85-11**.

Аптовы продаж выдання «Беларусь. Гістарычнае падарожжа для дзяцей». **239-15-32**.

Галоўны рэдактар **Павел ЖУК**

© НАША СВАБОДА. Спасылка на газету НАША СВАБОДА абавязковая. Рэдакцыя можа не падзяляць меркаванні аўтараў, публікаваць артыкулы дзеля палемікі.
Адрас: г.Мінск, пр-т газеты «Известия», 8-173. Пасведчанне аб рэгістрацыі № 1289. Выдаецца з 25 лютага 2000 г. Заснавальнік Зміцер Жук.
Выдавец - рэдакцыя газеты НАША СВАБОДА. E-mail: NPSvaboda@irex.minsk.by Надрукавана ў друкарні УП «Мэджык»
г. Мінск, вул. Кнорына, 50. Заказ 558 Нумар падпісаны ў друк 31/07/2000 (8.00) Наклад – 8.940